

DOMOLJUB

Ishaja vsak četrtak. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Koptarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Koptarjeva ulica.

Štev. 46.

V Ljubljani, dne 14. novembra 1912.

Leto XXV.

Usmiljenka v Carigradu.

V svetovno znamenitem pariškem listu »Matin« (Jutro) dne 5. novembra čitam tole poročilo. Listov dopisnik Stefan Lózan v Carigradu piše:

»Obiskal sem turške ranjence v lični francoski bolnišnici v Peri (predmestju Carigrada). Polna je ubogih žrtev, ki skrbi zanje pod vodstvom znamenitega pariškega zdravnika francoska plemenitost. V sobi za častnike sem vprašal ranjence: »Ali bi šli iznova na vojno?«

Odgovoril so mi: »Tako, zato da se maščujemo.«

Bolnikom strežejo francoske usmiljenke. Vprašal sem vojake: »Kakšna je postrežba?«

Vsi vprek mi zakličejo: »Prisrčno smo hvaležni sestram; preljubeznivo nam strežejo.«

Eden izmed njih, surovega lica, divjega pogleda, ki se mi je zdelo, da je nekako voditelj vseh, pa pristavi:

»Ne oče, ne mati bi ne mogla bolj skrbeti za nas.« V njegovem surovem obrazu se je pri teh besedah pokazalo nekaj ljubke milobe in oko mu je zažarelo v vdani hvaležnosti. Sestra je ravno stopila k njemu, da ga preobveže. Zanimal me je ta mož. Stopim k njemu in ga vprašam:

»Kje ste doma?«

»Iz Antale,« mi odvrne.

Zgomazelo mi je po vsem telesu in stresel sem se, ko sem začul to besedo. Antala! tam daleč v armenskih gorah je domovina tega mohamedanskega orjaka, ki ga je huda rana, pridobljena v krvavem boju, položila na bolniško postelj, in ki še zdaj kaže, da je moralo biti strašno, priti njemu v roke. Par let je, kar so se tam v divji krvoločnosti dvignili mohamedanci proti kristja-

nom in jih brezsrčno, kruto v ogromnem številu poklali. Tudi sestri ni bilo neznano to ime. V mirni vdanosti, ki je pa vendar kazala, da ji trepeče srce ob tem imenu, mi je zašepnila v domačem jeziku:

»Vem za Antalo. Ob zadnji moriji so tam zaklali eno naših sester, ki je tam delovala.«

V meni je vrelo. Sestra se je pa premagala tako, da ni bilo zaslediti v nji nobenega vznemirjenja več, ko se skloni k ranjencu in ga ljubeznivo povija, kakor mati svojega otroka. Veliki molek se zadeva ob železni rob pri postelji; nežna belina njenega robca na prsih in na glavi čudovito blažilno odseva. Razumel sem, zakaj. Na križu pri molekku visi Odrešenik, ki v ves svet objemajoči ljubezni prostira svoje roke.« Tako slove dopis.

Veliko junaštev je videla sedanja krvava igra na Balkanu. Šli so fantje in možje brez strahu med strašno točo, ki so v nji kroglice in šrapnele sipale blede smrt na vse strani. Matere in žene so jih pošiljale, naj gredo rešit križu čast in izvojevat s svojo krvjo svobodo nesrečnim, od Turka zaslužnjenim bratom. Bilo je junakov, ki so stali kot hrast na gori in gledali smrti oko v oko, ki so pozabili nase in na vse zavoljo ene velike misli, da osvobode za vedno svojo domovino.

Ni ga pa večjega junaštva, kakor je junaštvo usmiljene sestre, ki v materni ljubezni streže svojemu sovražniku. Krščanska kri se je držala divjega Armenca, ki je samo iz sovraštva do djavra šel na boj, ki je gotovo v surovem, krutem klanju tudi v svoji domovini besnel proti njemu. Usmiljenka ne misli na to; krščanska ljubezen meče pozabo na vse, kar je bilo, odpušča vse, kar se je zgodilo in vidi pred seboj samo bližnjega, človeka, ki trpi

in ki je potreben pomoči. Na vojsko bi radi turški vojaki nazaj samo zato, da se maščujejo. Usmiljenka ne pozna maščevanja, v službi križanega Zveličarja se žrtvuje in streže kakor pokorna dekla sovražniku.

Velika je moč orožja in občudovanja vreden je venec, ki se ž njim venča čelo zmagovalcu, ko vrže ob tla orjaškega nasprotnika. Zgodovina, ki je svet ne pozabi, se piše s prelito krvjo na bojnem polju. Novi časi se vzdigajo, ki jim bajonet in sablja siloma stro zapahe. Države izginjajo in nastajajo, meje na zemljevidih se v par dneh v silovitih potezah prestavijo, toda moč ljubezni je večja in venec, ki ga nosi požrtvovalno odpuščanje, je brez primere lepši in trajnejši, dasi ga svet ne vidi in ne vpoštevata.

Za zmagovalcem zijajo grobovi in zemlja joka krvave solze; dim se vali v njegovem spremstvu iz prej cvetočih človeških bivališč in blede groza se plazi po razvalinah, ki jih pušča za seboj vojni vihar.

Ali bo kdaj konec tem strašnim nevihtam, ki pretresajo zemljo, odkar na nji prebiva človeški rod? Ali se ustavijo kdaj curki krvi, ki jim človeška roka z vedno bolj umetno izdelanim, vedno strašnejšim orožjem v bratskem telesu odpira grozno pot? Usmiljenka nam pove, kdaj in kje. Kristova ljubezen, ki je izkravavela za človeštvo, celi rane, jemlje orožju njegovo ost, brati narode, osrečuje svet, blažec vse, kar je nasprotnega, odpuščajoč vsem, troseč božji mir v nemirna človeška srca.

Veselim se bratskih zmag. Ni pa najmanjše naše veselje nad tem, da je naš rod pregnal polumesec, znamenje sovraštva in osvete iz Evrope in postavil v čast zopet križ, ki na njem stega Odrešenik svoje roke, blagoslavljajoč

zemlje in njen človeški rod, odjemajoč njen greh in objemajoč nebesa in svet v večni ljubezni. Ni moglo priti do miru v Evropi, dokler je v nji gospodoval Turek. Glavna ovira je premagana. Zdaj si moremo misliti čas, da krščanska Evropa olajša neznosni vojni jarem in da njeni narodi v miru zatekmujejo med seboj. Krščanska misel je rodila junaška dejanja na balkanskem polotoku. Bog daj, da krščanska misel prekvasi tudi vse kasnejše delovanje nove mogočne države, ki se ustanavlja na razvalinah turške silovitosti! Naj se uresniči naše upanje, da duh usmiljene sestve zaveje v nji in po nji odpredota evropskemu miru in z njim zvezanemu naprednemu delu v čast križu in v blagor narodom, ki jih družijo krščanska omika.

Vojna na Balkanu.

Podrobnosti iz odločilne bitke. Nove zmage Bulgarov. Pred Carigradom.

Opis bitke. Bojno polje. Razdelitev turške armade.

Sedaj, ko vidimo posledice bitke pri Lüle Burgasu, ko stoje Bulgari že pred Carigradom in morda že v nekaj dneh zašade na kupolo najlepše cerkve na svetu — sedaj mošeje Aja Sofija — namestu polmeseca zopet križ, sedaj šele vidimo pomen tega krvavega boja. Natančnega popisa cele bitke se še ne da podati, ker so poročila preredka in včasih nejasna, vendar si grozoto boja lahko predstavljamo iz dosedaj došlih poročil. Lep opis bojev je podal neki angleški časnikiar, ki je bil na turški strani vedno v bližini bojišča.

Bojno polje je bila planjava z malimi dolinami, v katerih so vasice skrite. Razgled je bil z višjih hribov čez celo bojno polje. Turki so imeli v boju štiri armadne taborje, ki jim je poveljeval Abdulah paša. (V toliko so bila doslej poročila netočna, da so govorila o poveljniku Nazim paši, ki pa je le vrhovni poveljnik cele turške armade.) Na južni strani pri Lüle Burgasu je stal četrti armadni zbor pod Abouk pašo, od tu proti severovzhodu je stal prvi armadni zbor pod poveljstvom Javir paše, še bolj severno proti Bunar-Hissarju je bil drugi vojni zbor pod ševket-Torgut pašo. Skrajno desno turško krilo so tvorile čete tretjega armadnega zbora pod Muktar pašo, ki se je bojeval pri Vizi.

Razvoj bitke. Lüle Burgas pade. Prvi dan.

Boji so se začeli že 28. oktobra, postajali so vedno hujsi in dosegli 30. oktobra vrhunec. Na najjužnejši točki so se vršili boji v prvi vrsti za Lüle Burgas, ker je z zavzetjem tega kraja bila pretrgana zveza Odrina z drugimi turškimi četami. Po hudih bojih so se približali Bulgari mestu in ga obkolili v polkrogu. Prodirali so na odprtem in imeli velike izgube, ki jim jih je prizadejala turška vojska, katere je imela dobre pozicije nad mestom. Toda naen-

krat zagrmel bolgarski topovi in napravijo zmedo med Turki. Po daljšem artiljerijskem boju napade turške postojanke pehota in jih zavzame. Ko so se Turki začeli umikati, zavzeli so Bulgari v teku mesto. — Turki so poizkusili proti večeru vzeti mesto nazaj, pa se jim ni posrečilo.

Med tem se je vršil na celi črti strašen boj. Bulgari so povsod napadali z največjo silo in precejšnjim uspehom. Najbolj se jim je branil drugi zbor turške armade. Potisnili so Turki Bulgare na tem mestu celo malo nazaj. A proti večeru so vrgli Bulgari vendar drugi zbor nazaj.

Drugi dan. Napadi drugega zbora. Muktar-paša. Poraz.

Drugi dan so se začeli boji šele krog osme ure zjutraj. Takrat so začeli Bulgari z bombardiranjem na celi črti. Turški topovi so slabo odgovarjali. Padali so Turki na ducate, a umaknili se niso. Abdulah-paša je imel celo upanje, da doseže uspehe, ko dojde na bojišče Muktar-paša s tretjim vojnim zborom, ki je stal na skrajnem turškem desnem krilu. V tem je drugi armadni zbor z vso silo napadel bulgarsko središče, ki je ostalo v defenzivi. Toda Turki so bili kljub svojemu drznemu napadu grozno tepeni. Bulgarski topovi in mitraljeze (neke vrste brzostrelni topovi) ter strelji iz pušk so uničili polovico napadalcev, ki so se skrivali v visoki travi. Turške baterije, ki so napadale Bulgare, so ti prisili takoj, da so umolknile, ker so jim pobili vse moštvo.

Med tem so Bulgari pritiskali z vso silo na turško levo krilo in ga vrgli daleč nazaj, tako da so grozili z obkoljenjem turške armade. Vendar je imel turški poveljnik še eno upanje. Okrog 2. ure popoldne je prišel na bojišče Muktar-paša s tretjim armadnim zborom. Napadel je Bulgare z veliko močjo in njegovo topništvo je kar želo Bulgare, a nazadnje so ga ti vendar zapodili nazaj.

Tu je še enkrat, zadnjikrat poizkusil Abdulah-paša z napadom. Vrgel je vse preostale čete v boj, ki je bil strašen. Bulgari so namreč s svojimi topovi kar obsuli Turke, ki so se kmalu spustili v divji beg.

Abdulah-paša — lačen. Turki brez jedi in streljiva. Ranjenci.

Isti angleški časnikiar, ki je opisoval bitko s turškega stališča, piše tudi o vzrokih poraza. Glavno je to, da Turki niso bili na vojno prav nič pripravljeni. Mislili si niso mogli, da bi jih kristjani teh malih balkanskih držav res napadli. Zato niso preskrbeli ne za zadosti streljiva, ne za hrano in ne za ranjence. Turški topovi so morali čisto prenehati s streljanjem, ker niso imeli streljiva. Vojaki v ti bitki mnogi niso dobili po dva dni ničesar v usta. Ni čuda, da so potem omagali. Da, celo sam poveljnik Abdulah-paša ni cel dan zavžil drugega, nego kosce kruha. Iz tega se vidi, kako se je moralo goditi šele vojakom. — Tudi za ranjence ni bilo prav nič preskrbljeno. Kjer je padel, tam je umrl, če ga niso prej našli Bulgari.

Bulgarski plen. Turški beg.

Bulgari so zaplenili 42 brzostrelnih topov, vse zastave, 150 železniških voz z ži-

vili in streljivom in več skladišč za živila. Turkov so vjeli 2800. Padlo je v boju 40.000 Turkov in 15.000 Bulgarov mrtvih in ranjenih.

Beg turške armade opisuje neki časnikiar tako-le: Strašno trpljenje ponoči in podnevi je turško armado zmanjšalo. Pot, po kateri beže Turki, je posejana z mrtvimi in z vojaki, ki umirajo. Za turško armado se zbirajo jate vran, ki kriče in čakajo, da se zgrudi na tla kak smrtnotrudni vojak. Smrad mrličev je privabil volkovom podobne pse, katerih divje lajanje je ponoči nekaj strašnega. Na cesti se vidijo oglodana trupla konj. Vojaki, ki jim odpadajo podplati, marširajo bosi v strašnem trpljenju. Strašno je, kaj je doživel v tistih dneh turški vojak. Stradal je, doživel strašne poraze in gledal smrti v obraz. Več dni ni ničesar jedel. Ko ni mogel več marširati, se je vlegel na tla in umrl. Neki drugi opisuje, kako so turški lačni vojaki strgali z drevja vse listje, kopali korenice, da so se vsaj malo nasitili.

Bulgarski napadi. Tajnosti.

Vsi vojni poročevalci so edini v tem, da kaj enakega, kakor je bulgarski napad na sovražnika, vojna zgodovina še ni videla. V bližini 400 korakov se vzdignejo celi polki, ne marajo za ogenj in kakor val se vržejo na sovražnika in ga podero. Bulgarska pehota izvršuje dejansko svoje geslo: »Na nož«. Povsod uniči Turke končno z bajoneti. Druga posebnost v tej vojski je, da bulgarski generalni štab varuje najstrožjo tajnost, tako da na mah vstanejo poveljniki in čete, o katerih človek misli, da se bore na zahodnem bojišču, a jih imajo na razpologo na vzhodu. Nekaj krasnega je dalje poizvedovalna služba Bulgarov in njih obkolilni manevri. Na neko pozicijo pri Lüle-Burgasu so vojaki peljali topove kakor na vajah. Tako so poznali vse razmere. Turki so bili seve presenečeni.

Bulgarski Napoleon.

Vse dosedanje velike zmage imajo Bulgari zahvaliti izvrstnemu poveljniku vzhodne armade generalu Dimitrijevu, ki ga Bulgari imenujejo svojega Napoleona ter ga primerjajo slavnemu francoskemu vojskovodju in cesarju, pred katerim se je tresla vsa Evropa. Posebna njegova lastnost je izredna hitrost, s katero izvrši, kar vidi za potrebno. Dimitrijev je služil 10 let v ruski armadi.

Kakšen je bulgarski vojak. Skrivnosti. Kakor Japonci.

Za svoje uspehe se imajo Bulgari zahvaliti poleg izvrstnih poveljnikov tudi svojim izbornim vojakom. Poleg tega, da je navajen na strogo pokorščino, je vendar bulgarski vojak samostojen in neizmerno vztrajen. Posebno se odlikujejo v tem hribovski polki, ki se bore, kakor da bi utrujenosti, spanja, lakote in žeje sploh ne poznali. Bulgarski vojak ima nekaj neverjetnega v svoji duši, nekaj strašnega v svoji volji, on ne pozna umikanja, ampak gre naprej, dokler ne zmagaja, in naj bo žrtev še tako velika. Šele po dokončani vojni izvedemo za žalost, ki so se vršile okoli Lozengrada, a tudi bitka pri Lüle-Burgasu je ovita, kolikor se tiče Bulgarov, v najglobo-

kejšo skrivnost. Podobna je ta vojna nekako japonski, ki se je tudi vršila nekako skrivnostno. V glavnem bulgarskem mestu Sofiji se ve le toliko, da Bulgari zmagujejo, a nihče ne ve, kako so razvrščene bulgarske čete. Če hočejo v Sofiji izvedeti o bojišču kaj novic, jih listi posnamejo po tujem časopisju. Krasno se vojskujejo res ti Bulgari in dajejo celemu svetu zgled, kako je voditi vojno. Nad 100 časnikarjev, ki se nahajajo v glavnem taboru, ne vidi skoro nič in morejo še od tega le malo poročati. Bojevniki ne pišejo niti pisem svojim domačim. Ranjenci so se zavezali, da ne povedo, kako se godi tovarišem, niti kje da so bili ranjeni. Vse zato, da ne izve nihče, kako se gibljejo bulgarske čete. Resnično, občudovanja vredna je zrelost in zavest, kaj je domovina. Tak narod je res vreden lepše bodočnosti, to so res krščanski junaki, vredni, da izvojujejo zmago križa nad polumesecem.

Nove bitke in zmage. Čorlu. Turške izgube.

Ko so se Turki umaknili iz bojev pri Lüle Burgasu proti Čorlu, so jih Bulgari hitro zasledovali. Vendar so se na črti

Pogled na Čataldžo.

Čorlu—Istrandža zopet postavili Bulgarom v bran, in sicer z veliko odločnostjo. Bitka je zavita še vedno v nejasno meglo. Iz poročil se ne da napraviti slike celega boja. Zdi se, da je bila ta bitka le bolj nadaljevanje prejšnje pri Lüle Burgasu. Po nekaj poročilih so se Turki tako divje branili, da so morali Bulgari osemkrat napasti, predno so pregnali Turke iz njihovih pozicij. Razume se, da so stali ti napadi na tisoče življenj. Turki leže na kupe, padlo jih je do 40.000. Bulgari so jih do 2000 vjeli in osvojili 60 topov.

Bitka pri Čataldži. Bulgarsko prodiranje. Utrdbe.

Boji pri Čorlu so se komaj nehali, že so se začeli novi pri Čataldži. Bulgari namreč korak za korakom slede Turkom in pritiskajo na nje zlasti od severa. Jasne slike teh poslednjih bojev se ne da napraviti, ker Bulgari, kakor že omenjeno, ne pušče poročati. Kolikor se da videti, so Bulgari tako prodirali: Levo krilo je od Strandže prodrlo do jezera Derkos in vrglo Turke na vzhodno stran jezera, samo pa udarilo proti jugu na čataldžke utrdbe. Sre-

dišče in desno krilo Bulgarov je prodiralo ob železnici in napadlo Čataldžo od dveh strani.

Čataldža je zadnja kolikortoliko dobro utrjena postojanka pred Carigradom. Če imajo Bulgari te utrdbe v rokah, imajo takorekoč dobljeno zmago nad Carigradom, glavnim turškim mestom, ki leži kakih 30 kilometrov od Čataldže. S tem, da so Bulgari severno od Čataldže vzeli Derkos, zapro lahko Carigradu pitno vodo in mesto prisilijo k udaji. Čataldžke utrdbe so že starejše in jih bodo Turki težko ubranili. Če pomislimo, kako divje in neustrašeno Bulgari napadajo. Nekatera poročila trdijo, da so Bulgari res že zavzeli Čataldžo.

Bulgari v drugih bojih.

Odrin. Obleganje. Izpadi. Aeroplani.

Odrin je postal vsled uspehov bulgarske armade pri Lüle Burgasu brez večjega pomena. Udati se bo moral prej ali slej, mudi se pa to Bulgarom prav nič. Car Ferdinand je vprašal vrhovnega poveljnika vse armade, generala Savova, v koliko dneh pade Odrin. Ta pa odgovori: »Veličanstvo, Odrin je lahko vaš v dveh dneh, toda po-

ženska ali mož. Desetletja se bo poznalo, kod so divjali Turčini. Razume se, da prebivalstvo beži pred Turki, kamor le more.

Kavalerijski boj pri Odrinu.

Štiri eskadronne močna konjenica Turkov pri Odrinu je dobila ukaz, da izpade in vidi, kje je sovražnik. Izpad se je posrečil, kar zagledajo Turki pred seboj bulgarski eskadron, ki je neustrašeno jezdil proti njim. Turki so dali ukaz k napadu in mislili, da bodo Bulgari bežali, a ti jezdijo mirno naprej. Ko pa pridejo do Turkov, se naenkrat razdele v dve vrsti in v sredi se pokažejo strojne puške, ki so neusmiljeno požele Turke, kar jih ni konjenica posekala.

Bulgari v Makedoniji. Nevrokop. Kanti.

Bulgari so zasedli 1. oktobra Nevrokop in železnico južno od mesta; s tem so zaprli zapadnim turškim četam pot proti Odrinu in k glavni armadi. Ravno kar so zavzeli Kanti ter se bližajo pristanišču Kavala in Dedeagač, ki leži ob Egejskem morju.

Med Bulgari.

Makedonski prostovoljci.

V Bulgariji je živel dozdaj do četrtilijona Makedoncev. Ti so večinoma trgovci in rokodelci. Poleg svojega posla pa so se pa vedno bavili s politiko, to je z vprašanjem, kako rešiti svojo domovino Makedonijo turškega jarma. Vzdržavali so v ta namen največ iz svojih sredstev čete vstavev, ki so neprestano vzemirjale Turke. Sedaj pa, ko so Bulgari začeli vojno proti Turku za svobodo bulgarskih Makedoncev, tudi niso hoteli ti sami ostati. Priglasili so se kot prostovoljci. Vezbali so jih bulgarski častniki in so sedaj že odšli na bojišče. — Zanimivo je, da so jih oborožili s puškami, ki so jih vzeli že v teh bojih Turkom. Toraj bodo res pobijali Turke z lastnim njihovim orožjem.

Vjeti in ranjeni Turki.

Turški vjetniki in ranjeni imajo sedaj najboljše mnenje o Bulgarih. Bili so namreč vsi dobro sprejeti v vojašnicah in bolnišnicah. Z ranjenimi Turki se postopa ravnotako, kakor z domačini ali s srbskimi ranjenci. Imajo posebno sobo in zdravnik, hrano tečno in po predpisih svoje vere. Vjeti Turki so bili doslej v vojašnicah, sedaj pa jih hočejo porabiti za delo. Vjete kristjane, ki so morali služiti v turški vojski, izpuste na prosto.

Usodna sablja.

Malo pred bitko pri Lozengradu poslal je sultan sinu Muktar-paše, divizijskemu poveljniku, krasno sabljo polno dijamantov s sledečim pismom: »Pošiljam ti ta majhen spomin, o katerem upam, da ti bo sledil v vseh zmagah, na kar se mi zahvališ v Sofiji, potem pa izgine to mesto z zemeljskega površja in bodo razkropljeni sovražni narodi.« — Sabljo in pismo so ugrabili Bulgari z vsjo prtljago Muktarjevo v oficirskem klubu v Lozengradu. Sablja pride res v Sofijo, a v vlast carja Ferdinanda, ki jo obdrži v spomin na vojno. Zahvale pa sultan najbrže ne bo prejel.

tem morate računati na to, da postane 50.000 mož nesposobnih za boj.« Sedaj je za Odrin škoda velikih žrtev. Vrši se redno obleganje. Veliko vlogo igra pred vsem topništvo in pa — aeroplani, letalni stroji, ki mečejo bombe na utrdbe.

Turki so že večkrat poizkusili razbiti obroč, ki so ga Bulgari napravili okrog Odrina, pa vselej zastoj. Enkrat je skupaj 20 bataljonov skušalo razbiti bulgarski obroč. Bulgarske straže so to hitro opazile in vnel se je strašen boj. Bulgari so pobili mnogo Turkov, drugi so morali bežati nazaj v mesto. Splošno se opaža, da Turki s svojimi topovi slabo streljajo.

Turki se maščujejo.

Ko so se morali Turki umakniti v Odrin, so vasi v okolici vse požgali in se znosili nad nedolžnimi prebivalci. V neki vasi so mučili in umorili 78 starcev, 10 mladih žena so natakili na kole, 27 mož so z bajoneti do smrti mučili in usmrtili so celo otročiče v starosti do enega leta. Sploh je vse turško umikanje sama grozota. Kamor stopijo, vse pobijejo, naj bo otrok ali starec.

Kolike so bulgarske izgube?

Izgube na mrtvih in ranjenih so na obeh straneh v tej vojni silno velike. Bulgari namreč napadajo s silno hrabrostjo in zmagujejo z velikimi žrtvami, ker se Turki vsaj od začetka vselej drže zelo hrabro. Po nekem poročilu imajo Bulgari doslej 30 tisoč mrtvih in ranjenih, pa jih je v resnici najbrž še več. Samo v Sofiji leži 10.000 ranjencev, ki so večinoma lažje ranjeni.

V Carigradu.

Turki se boje svoje armade. Velevlasti. Sveta vojna.

Turška armada, ki jo pade Bulgari proti Carigradu, prizadeva velike skrbi turški vladi. Boje se namreč, da se vržejo sestradani in podivjani vojaki na mesto in ga oropajo. Tudi upora proti vladi je pričakovati. Zlasti se je bati, da ne bi začeli klati kristjanov in tujcev, kar bi prisililo velevlasti,

in so že več kristjanov umorili. Zadnje vesti trdijo celo, da se je začelo večje klanje kristjanov. Ker se mohamedanci boje, da ne bi na kupolo svete Modrosti (Aja ali Hagija Sofija je grško), ki je bila nekdanja krščanska cerkev in so jo Turki spremenili v mošejo, zasadili Bulgari zopet svete-ga križa, so sklenili Kurdi, kakor trdijo poročila, da to imenitno stavbo zažgo, ko se prikažejo Bulgari.

Sultan in njegov dvor.

Sultanu menda precej časa niso sporočili pravega položaja. Generali so ga tolažili z izmišljenimi brzobjavkami o zmagi. Ko je zvedel resnico o bitki pri Lüle Burgasu, je jokal. Od začetka vojne je molil že štirikrat na Mohamedovem plašču, kar stori turški sultan le v najvažnejših trenutkih. Za njegov beg iz Evrope v Azijo je že vse pripravljeno. Prepeljali bodo vse dragocenosti in vladne stvari v Brusu v Mali Aziji.

ništva ne morejo osvojiti Skadra. General Jankovič prodira od Prizrena dalje proti Jadranskemu morju, kjer želi Srbija zašesti pristanišči Sv. Ivan Medua in Diač. Glavna armada generala Bojoviča, pri kateri je prestolonaslednik, hiti deloma v Solun, deloma pa v Bitolju.

Dve bitki.

One srbske čete, ki hite proti Bitolju, so zadele pri Prilepu na precejšen odpor. Tu so zavzeli Turki in Albanci silno ugodno stališče. Imeli so še precej artiljerije in 20 bataljonov pehote. Srbi se jih niso ustrašili. Če tudi ni moglo srbsko topništvo poseči veliko v boj, je vendar pehota sama vrgla po hudem boju Turke in vzela njihove pozicije, drugi dan pa še tudi mesto Prilep. To mesto je za Srbe važno iz narodnih pesmi. Po narodnih legendah in pesmih se je tu rodil največji srbski junak kraljevič Marko. — Na drug odpor so zadele čete na poti proti Solunu. Tu so se Turki postavili v bran pri Demir Kapu, severno od Soluna. Odpor Turkov je bil precej hud, vendar so jih Srbi končno tako zdelali, da so bežali v največjem neredu.

Srbi in Albanci.

Srbska vojska je imela morda huje boje z Albanci kakor z redno turško armado. Vsaj več težav prizadeva tek boj, ker se ne ve, kje tiči kaka prevara. Albanci so namreč silni sovražniki Srbov. Srbi so v stari Srbiji, ki je bila pod Turki, več trpeli od Albancev kakor od Turkov. Za sedanjo vojno so Albanci prisegli v pogajanjih s Srbi, da ne bodo pomagali Turkom. Toda komaj so se začeli boji, so bili Albanci že v prvih vrstah proti Srbom. Ti pa so jim nato njih verolomnost tudi krvavo plačali. S svojim izdajstvom so pripravili Srbe do tega, da niso poznali do Albancev nobene-ga usmiljenja. Tisoči in tisoči so padli pod srbskim orožjem. Neki Arnavt (tako se tudi imenujejo Albanci), je rekel: »Če smo mi Srbe 500 let brez usmiljenja klali, ste se vi Srbi za vse to maščevali. Več ste vi v petih dneh sedaj pobili Arnavtov, kakor smo mi Srbov od Kosova (leta 1389).« — Srbi so Arnavtom sedaj odvzeli vse orožje, tako da so kristjani po 500 letih zopet varni svojega življenja.

V Srbiji.

Domoljuben trgovec.

Ko je takovski pešpolk št. 10 odhajal na mejo, je bogati trgovec v Čačku Nikolič stopil pred poveljnika in ga prosil, da mu naznani, če je kak vojak brez denarnih sredstev odšel na bojišče. Od 500 vojakov se jih je nato zglasilo samo 75. Nikolič je za vsakega dal po 10 kron.

Ranjenci.

Mesto Belgrad je polno bolnišnic in ranjencev. Z bojišč je dosedaj prinesenih 2000 ranjencev. Večina je lahko ranjenih, ker so težko ranjene obdržali po bolnišnicah blizu meje. Vse šole so preurejene v bolnišnice, prostovoljno bolniško strežbo vrše najuglednejše belgrajske gospe. Mnogi meščani prispevajo velike vsote za ranjence. Belgrajčan Sporić je v svoji hiši na lastne stroške uredil bolnišnico s 50 posteljami za

Ildickiosk.

Hamidije mošeja.

Visoka porta.

Turški parlament.

Aja Sofija.

SLIKE IZ CARIGRADA.

da nastopijo tudi one proti Turčiji. Da je resna nevarnost, da se začne klanje kristjanov, kaže dejstvo, da so vse velevlasti, tudi Avstrija, poslale po več svojih bojnih ladij v Carigrad, da branijo svoje podanike. V slučaju, da bi Turki oziroma turški vojaki začeli klati kristjane, bi te vojne ladje lahko s topovi razbile turški del mesta ali pa izkrcale proti druhali svoje vojaštvo. — Poslaniki tujih držav so že pozvali svoje varovance, naj odpotuje, kdor se boji nevarnosti.

Turški duhovniki, uleme, razglašajo sveto vojsko. Naglašajo, da je v nevarnosti vrhovno poglavarstvo mohamedancev, kalifat, in da mora vero braniti vsak pravoveren mohamedanec. S tem hočejo ohrabriti turško vojsko in vzpodbuditi vse Turke k obrambi Carigrada.

Kurdi. Hagija Sofija.

Posebno nevarni so kristjanom Kurdi, mohamedansko ljudstvo, ki silno sovraži kristjane. Ti že hodijo grozeče po mestu

Srbi. Prodiranje. Nove zivage.

Razdelitev srbske armade. Nove potrebe in nameni.

Po bitki pri Kumanovu so bili Turki brez vsake moči. Njihova armada se je razbila. Nekaj jo je bežalo proti Bitolju, nekaj proti Solunu, nekaj pa proti Debarju. Z osvojitvijo Skoplja in Velesa so Srbi izvršili glavni del svoje naloge. Sedaj hočejo deželo v prvi vrsti umiriti in Albance in zadnje turške čete razorožiti. Zato se je tudi armada sedaj zopet razdelila. Za uničenje turških oddelkov namreč ni treba tolikih čet. Pokazalo se je, da so Turki vso svojo silo vrgli proti Bulgarom in da bo tam glavna in končna odločitev, zato so sedaj Srbi poslali tisti del svoje armade, ki je bil združen z Bolgari, na vzhodno bojišče. Tej armadi poveljuje general Stepanovič, ki je menda že prišel preko Sotije pred Odrin. Zahodni del armade pod poveljstvom generala Živkoviča hiti na pomoč Črnogorcem, ki radi pomanjkanja top-

ranjence, ki jih bo tudi vzdrževal na svoje stroške, dokler ne ozdravijo. Arhitekt Antonović je celo svojo hišo odstopil za bolnišnico.

Črnogerci.

Zakaj Skader še ni padel?

Črnogorci so slavno vrgli povsod Turke nazaj, izkazali so se povsod kot velike junake, a pred Skadrom so se ustavili. Zakaj? Glavni vzrok je pa ta, da si Črnogorci niso zadosti ogledali pred vojno krajev in utrdb, ki jih imajo vzeti. Špijonaža, vohunstvo se jim je zdelo sramotno, a sedaj ta nedostatek plačujejo s svojim življenjem. Skader se seve ne bo mogel dolgo držati, posebno če pridejo Srbi s svojimi topovi na pomoč.

ker bodo pri Bitolju Turke itak Srbi ugnali, pa tudi grškim četam so brž poslali ojačenj.

Solun v rokah zaveznikov.

Srbska in grška armada sta hiteli proti Solunu. Ker imajo Grki bližje in tudi niso zadeli na bogve kake ovire, so prvi primarširali pred mesto, ki se jim je 8. okt. udalo. V Atenah, glavnem grškem mestu, je nastalo veliko navdušenje ob zavzetju Soluna, ker mislijo Grki, da bo njim ostal.

Kako mislijo zavezniki deliti osvojene dežele?

Kakor znano, začela je boj balkanska zveza Bulgarov, Srbov, Grkov in Črnogorcev, ko so se prej dobro dogovorili, kako si razdele plen. Nekaj od tega se je zvedelo v javnost. Razume se, da največ dobe Bulgari, ker največ store in pa ker imajo v dosedanji Turčiji največ rojakov. Meje med Srbi in Bulgari bi bile od Küstendila

čilo, ekspozice, pred prestolnim govorom. Minister se je v tem poročilu ogibal vsake preveč jasne besede. Večje važnosti so bile le besede, ki jih je govoril o našem razmerju do balkanskih držav. Takole je rekel: »Pripravljeni smo v najširšem smislu upoštevati po zmagah balkanskih držav ustvarjeni položaj in tako ustvariti temelj za prijateljsko sporazumljenje; obenem pa imamo tudi pravico zahtevati, da ne bodo trpele škode po novi ureditvi legitimne koristi monarhije.« Berchtold ni povedal, kakšne so avstrij. koristi v sedanjih trenutkih na Balkanu, a njegovo časopisje je pojasnilo to s tem, da je zavpilo proti srbskemu prodiranju k Jadranskemu morju. Avstrija hoče ščititi Albance, da ne postane Srbija premočna.

Delegat dr. Šusteršič govori.

V odseku za zunanje stvari je govoril dr. Šusteršič, ki je nastopil za balkanske Slované. Slavil je najprej zmage slovanskih junakov, ki bodo prinesle novo »ilirsko carstvo«. Iz stališča ministrovega, da se vzamejo dejstva, ki so se izvršila, na znanje, se mora izvajati tudi posledice: Turčija mora čisto iz Evrope. Sporazumeti se moramo o tem ne samo z zavezniki, ampak tudi z Rusijo in — Srbijo. Tudi dohod k morju se mora Srbom pustiti. — Preide na važnejši del svojega govora. Poraz Turkov pomeni tudi poraz dualizma. Po sedanjih dogodkih ni mogoče več nadaljevati dosedanje protijugoslovanske politike. Mi Jugoslovani živeli bomo sedaj ob mejah držav, kjer vladata svoboda in pravica, česar Slovani v Avstriji zastoj iščemo.

Dr. Šusteršičev govor je vzbudil veliko pozornost, ker je povedal naše stališče nasproti balkanskim dogodkom in lepo pokazal nevzdržljivost sedanjega položaja s primerjanjem Makedonije in jugoslovanskih dežel.

DRŽAVNI ZBOR.

Obstrukcija. Večina v zadregi.

Neznosne razmere na Hrvaškem in pri nas na Koroškem, ki se vzdržujejo kljub nevarnemu položaju Avstrije, so rodila odpor. Stranke večine so se lepo dogovorile, da spravijo proračun pod brez običajne splošne razprave pod streho. Tu so jim naši poslanci zavrli pot. Vlada in večinske stranke so izvedele, da nam ni za parlament, ki samo pomaga tlačiti Jugoslovane, ki ima le lepe besede brez dejanj.

Poslanec Jarc je pokazal na hrvaške razmere in izjavil, da se je Jugoslovanov polastila resignacija, ker ni na merodajnih mestih nikogar, ki bi se zavedel svojih dolžnosti tudi napram Jugoslovanom. Ker upoštevata parlament in vlada Jugoslovane tako malo, naj ne pričakujeta od njih ničesar.

Ker so naši poslanci pripravljene vstrajati ne svojem stališču, prišle so vladne stranke v zadrego. Prišle so z lepimi obljubami. Glasovati so hoteli za resolucijo, ki obsoja sedanj sistem na Hrvaškem, kakor da bi bilo z reso-

Solun.

Drugi uspehi.

Vukotičeva severna armada, ki je zavzela Peč, se je združila s Srbi, z armado Živkoviča. Zavzela je skupno s to albansko mesto Djakovo. Sedaj hiti proti Skadru. Južna armada je med boji za Skader osvojila tudi del obrežja: Leš in Sv. Ivan Medua.

Grki. Solun padel.

Grki pri Janini. Preveza.

Grška armada je dosegla nov uspeh pri Janini. Grški prestolonaslednik poroča o tem boju, da je stalo nasproti Grkom 25 tisoč Turkov, ki so imeli 30 topov. Boj je bil hud. Turki so se nazadnje razkropili. Boji so trajali tri dni. S to zmagjo je bila Grkom prosta pot proti Solunu. Tudi Preveza, ki leži ob Jonskem morju, se je udala Grkom. Grki so tu vjeli mnogo Turkov.

Slabo pa se godi grškim četam, ki so odposlane proti Bitolju, da tam skupno s Srbi uničijo ostanke Zeki-paševе armade. Pri Banici so Turki vrgli Grke nazaj. Videti je, da so Grki edini, ki so bili v tej vojski od Turkov vrženi nazaj. Seve nima to za nadaljni razvoj nobenega pomena,

reka Kriva, dalje bi šla meja čez Ovčje polje, tako da bi bilo Skoplje srbsko, Veles pa bulgarski. Odtod bi šla meja do Ohridskega jezera. To je jezero in jezero Orazba bi bilo bulgarsko. Poleg tega tudi obrežje Jadranskega morja od Drača do Leša. Grki dobe najbrž Epir, Kreto in svet severno od Tesalije. Solun še ni gotovo, komu ostane. Še bolj preporna točka je Carigrad. Zavzeli ga bodo Bulgari brez dvoma, vprašanje je le, če ga obdrže sami. Vse evropske velesile bodo namreč stegale svoje roke po tem biseru. Rusi celo sanjajo, da bi ga jim Bulgari po vojni podarili.

Političen pregled

NAŠE DELEGACIJE.

Zunanji ministier.

V sredo 5. novembra zborovale so delegacije. Proti navadi je podal zunanji ministier grof Berchtold svoje poro-

lucijami vse rešeno. In vendar so večinske stranke preprečile celo politično debato, kjer bi se moglo svetu pokazati tiranstvo monarhije nad Jugoslovani. Naši poslanci hočejo, da se že enkrat stre premoč Madžarov nad našim parlamentom in našo državo. Ker drže ta sistem sedanje večinske stranke in vlada, gre naš boj tem.

Nasilstvo.

V petek, 9. oktobra je trajala seja proračunskega odseka do pol tretje ure zjutraj. Po daljših pogajanjih, ki so vzela mnogo časa in ki so bila brez uspeha, se je večina poslužila nasilstva. Predsednik soc. demokrat Nemeč vzame besedo dr. Dulibiču in da predlog poslanca dr. Steinwenderja na glasovanje, naj se sprejmejo vse postavke proračuna fin. ministrstva skupaj. Med silnim vriščem in protesti naših se je to izvršilo. Seja se je na to zaključila. Seveda s tem obstrukcija še ni ubita, ker sledi še 5 poglavij o proračunih raznih ministrstev.

Novi predsednik Zedinjenih držav v Severni Ameriki profesor Wilson.

AMERIŠKE VOLITVE.

Dne 5. novembra je bila v Ameriki volitev novega predsednika Zedinjenih držav. Zmagal je kandidat demokratične stranke (ki ni naša soc. demokratska), dr. Wodrov Wilson, vseučiliški profesor. Od volivnih mož, ki štejejo 531 glasov, je dobil 408 glasov, druge sta dobila Roosevelt in Taft. Wilson zasede predsedstvo marca 1913. Rojen je bil v Virginiji in je star 45 let. Cilj njegove politike je: vojna trumost, znižanje colnine na uvoz industrijskih izdelkov v Ameriko, varstvo delavcev in pospeševanje poljedelstva. Demokratska stranka ni bila na krmilu že od leta 1893, ko je Cleveland umrl.

LISTEK

Salomonovi rudniki.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

V nekoliko minutah je prišla v spremstvu dveh stražnikov, katera je med potom preklinjevala.

»Pustita jo,« je rekel kralj stražnikoma.

Kakor hitro sta jo izpustila, se je izsušena stara culja — kajti bila je nekaki culji bolj podobna kakor katerikoli stvari na svetu — sesedla na tla in iz tega kupa so se svetile njene zlobne oči kakor kači.

»Kaj nameravaš z menoj, Ignosi,« je zapiskala. »Ne smeš se me dotakniti. Ako se me dotakneš, te uničim na mestu. Varuj se mojega čara.«

»Tvoj čar ni mogel rešiti Tvale, stara volkulja, in ne more torej škodovati meni,« je odgovoril. »Poslušaj: jaz hočem od tebe, da nam pokažeš, kje je sobana z lesketajočimi kameni.«

»Ha! Ha!« je zapiskala. »Nikdo razen mene ne ve tega in jaz ti nikdar ne povem. Beli zlodeji naj gredo od todi praznih rok!«

»Ti mi boš povedala. Prisilim te, da poveš.«

»Kako, o kralj? Velik si, toda ali more tvoja moč izviti resnico iz ženske?«

»Teško je, vendar jaz jo bodem.«

»Kako, o kralj?«

»No, tako-le: ako ne poveš, boš počasi umrla!«

»Umrla!« je zakričala v strahu in jezi. »Ti se me ne smeš dotakniti — človek, ti ne veš, kdo sem jaz. Kako stara, misliš, da sem? Poznala sem tvoje očete in tvojih očetov očete. Ko je bila dežela še mlada, sem bila tukaj, in ako se dežela postara, bom še vedno tukaj. Jaz ne morem umreti, razen ako umrjem slučajno, po naključju, kajti nihče me ne sme ubiti.«

»Vendar jaz te bom ustrelil. Glej, Gagul, mati vsega zla, ti si že tako stara, da ne moreš več ljubiti življenja. Kaj more biti življenje taki čarovnici, kakor si ti, ki nimaš niti postave, niti oblike, niti las, niti zob — nimaš ničesar razen zlobe in hudobnih oči? Dobro delo bode usmrtiti tebe, Gagul.«

»Ti norec,« je zaklicala stara čaravnica, »ti preklicani norec, ali meni, da je življenje samo za mladino sladko? Ni tako, in ničesar ne veš o človeškem srcu, ako tako govoriš. Mladim je smrti pač včasih neprijetna. Oni ljubijo in trpe, ko vidijo odhajati svoje drage v deželo senc. Toda stari ne čutijo, oni ne ljubijo, in ha! ha! Oni se smejejo, ko vidijo zlo, ki se godi pod solncem. Vse, kar ljubijo, je življenje, gorko, toplo solnce in sladki, opojni zrak. Oni se boje mraza, se boje zime in teme, ha! ha!

ha!« in stara čaravnica se je v pošastnem veselju zvijala po tleh.

»Prenehaj s svojim zlobnim govorjenjem in mi odgovori,« je rekel Ignosi jezno, »ali hočeš pokazati prostor, kjer se nahajajo kameni ali ne? Ako nočeš, umreš takoj,« in pograbil je sulico in jo nastavil proti njej.

»Nočem ti pokazati; ne smeš se me dotakniti, ne smeš! Oni, ki me ubije, bo proklet na veke!«

Ignosi je počasi povsobil svojo sulico, dokler se ni dotaknil na tleh ležečega kupa cumj.

Z divjim krikom je skočila pokonci in nato zopet padla in se valjala po tleh.

»Ne, pokazati ti hočem. Samo dovoli, da živim, dovoli, da sedim na solncu, da imam košček mesa, da ga sesam, in pokazala ti bom vse.«

»Dobro. Vesel sem, da najdem pot, kako s teboj govoriti. Jutri pojdeš z Infadusom in mojimi belimi brati na oni kraj in gorje ti, ako ne storiš tega;

V nekoliko minutah je prišla v spremstvu dveh stražnikov, katera je med potom preklinjala.

ako ne pokažeš pota, umrješ počasno smrti. Govoril sem.«

»Storila bom, Ignosi. Vedno sem držala svojo besedo. Ha! Ha! Ha! Neka ženska je pokazala oni prostor nekemu belemu možu in hudo se mu je godilo,« in njene zlobne oči so se ji svetile. »Njeno ime je bilo tudi Gagul. Morda sem bila jaz ona ženska.«

»Lažeš,« sem rekel, »kajti to se je zgodilo pred desetimi rodovi!«

»Morebiti, morebiti; ako človek dolgo živi, rad pozabi. Morebiti je bila moje matere mati, ki mi je to pripovedovala, gotovo pa ji je bilo tudi Gagul ime. Toda pomnite, na prostoru, kjer se nahajajo svetle igrače, bode našli vrečo iz kože, polno kamenov. Oni mož je napolnil to vrečo, vendar je ni vzel seboj. Hudo se mu je godilo, pravim,

hudo se mu je godilo! Morebiti je bila moje matere mati, ki mi je to pravila. Vesela pot bo to — med potjo bomo videli trupla onih, ki so umrli v bitki. Njihove oči so zaprte sedaj in njihova rebra bodo prazna. Ha! Ha! Ha!»

ŠESTNAJSTO POGlavJE.

Kraj smrti.

Stemnilo se je že tretjega dne po ravno opisanem dogodku, ko smo se ustavili pri kočah ob vznožju »Treh čarodejcev«, kakor so imenovali v trikotu stoječe gore, do katerih je vodila Salomonova cesta. Bili smo mi trije. Fulata, ki nam je stregla — zlasti Tomiču — Infadus in Gagul, ki so jo nosili na nosilnici, na kateri je celi dan godrnjala in preklinjala; z nami je bil oddelek stražnikov in služabnikov. Gore ali pravzaprav trije vrhovi gorá so stali, kakor sem rekel, v podobi trikota, čigar osnovnica je bila obrnjena proti nam, en vrh je bil na naši desni, eden na naši levi in eden naravnost pred nami. Nikdar ne pozabim razgleda na te vrhove, ki so se svetili v jutranjem solncu naslednjega dne. Visoko, visoko nad nas, gori v sinji zrak so dvigali svoje snežene glave. Pod snegom so bile gore rdečkaste barve od resja. Naravnost pred nami se je vil beli trak

Salomonove velike ceste navzgor proti vznožju srednjega vrha, kakih pet milj od nas in se tamkaj končaval. Bil je konec ceste.

Bolje je, da prepustim čustva neizmernega vznemirjenja, s katerim smo se podali onega jutra na pot, domišljiji onih, ki bodo čitali to zgodbo. Dospeli smo do čudovitih rudokopov, ki so bili vzrok nesrečne smrti starega portugalskega dona pred tremi stoletji, mojega ubogega prijatelja, njegovega nesrečnega potomca in tudi Jurija Vajnoviča, Sergijevega brata, kakor smo se bali. Ali nam je bilo usojeno, da se nam bo boljše godilo po vsem, kar smo dosedaj doživeli? Hudo jim je bilo, kakor je dejala ona stara coprnica Gagul, ali bode tudi nam? Na vsak način sem čutil nekoliko praznoverja v sebi o tej stvari, ko smo korakali po zadnjem delu te lepe ceste, in mislim, da se je ravnotako godilo tudi Tomiču in Sergiju.

Poldrugo uro ali še več smo korakali po z resjem obrasli cesti in smo v svoji razburjenosti hodili tako hitro, da nas nosilci z Gagul niso mogli dohajati in je ona vedno piskala, da počakajmo.

»Bolj počasi hodite, beli možje,« je rekla in pokazala svoj strašni obraz izza zaves ter uprla svoje svetle oči v

nas, »zakaj hitite v svojo pogubo, vi iskalci zaklada?« in krohotala se je tako grozno, da me je mrzlo zagomazelo po hrbtu in da smo za nekoliko časa izgubili vsako navdušenje.

Vendar smo šli dalje, dokler nismo zagledali pred seboj in med seboj in goro ogromno okroglo jamo s strmimi stenami, tristo ali še več črevljev globoko in cele pol milje v obsegu.

»Ali morete uganiti, kaj je to?« sem rekel Sergiju in Tomiču, ki sta debelo gledala v strašni prepad, ki je zeval pred nami.

Zmajala sta z glavo.

»Tedaj je jasno, da nista nikoli videla dijamantnih rudokopov v Kimberleju. Bodite prepričani, da je to dijamantni rudokop kralja Salomona; poglejte semkaj,« sem rekel in pokazal na trdo modro ilovico, ki se je že opazila med travo in grmovjem. »Prepričan sem, ako gremo doli, da najdemo cevi milaste vrasle skale. Poglejte tudi,« in pokazal sem na celo vrsto obrabljenih ravnih skalnatih ploč, položenih na majhno strmino pod dnom struge, ki je bila v davni dobi izsekana iz žive skale, »ako niso to ploče, ki so jih nekdanj rabili za izpiranje, naj bom lažnik.«

(Dalje prih.)

RAZGLED PO DOMOVINI

Cenjenim naročnikom! V pozni jeseni smo in misliti bo treba na zimo in Božič. Na ta čas se mora tudi »Domoljub« resno pripraviti, ker bi sicer ne zmoželi ogromnega dela, ki ga čaka ob vsakem novem letu. Iz tega vzroka bo upravnštvo priložilo položnice za obnovitev naročnine že v 48., to je zadnji novemberski številki. Vsak naročnik bo torej že prve dni decembra lahko odposlal znesek treh kron za prihodnje leto in s tem pomagal razbremeniti upravnikovo letoletno delo. — Onim naročnikom pa, ki le preradi odlašajo s plačilom preko novega leta, povemo že danes na uho, da se bo pošiljanje »Domoljuba« nerednim plačnikom ustavilo že sredi januarja. Kakor vidite, letos ne bo posebno varno odlašati z naročnino preko novega leta.

P. n. skupne odjemalce »Domoljuba« prosimo, naj čim preje, zanesljivo pa do 1. decembra uredi račune za naš list, ker sicer listova uprava ne more pred Božičem urediti svojih računov.

Najbolje in najceneje si podučeni o vojski, ako se naročite na »Domoljuba«, ki prinaša v vsaki številki natančno in pregledno sliko bojnih dogodkov pretečenega tedna. Ako pošljete takoj 3 k rone, plačate s to malo vsoto list do konca prihodnjega leta 1913. Imaš torej »Domoljuba« do

letošnjega novega leta zastonj! Posluži se te ugodne prilike! Ako si pa že naročen, pa pridobi novih naročnikov med svojimi prijatelji in znanci.

Popravi! V članku »Naše zmage« je zapisano, da Nemci izvažajo nad 300 milijonov K vrednosti na Rusko. Izostala je ničla. Nemški izvoz na Rusko znaša nad 3000 milijonov kron.

Prihodnji ponedeljek, 18. novembra, se nepreklicno vrši žrebanje velike loterije »Slovenske Straže«. Agitirajte za nakup srečk! Srečka samo eno krono. Kjer zmanjka do nedelje srečk, naročite takoj nove srečke v pisarni »Slovenske Straže« v Ljubljani. Žrebanje se vrši nepreklicno 18. novembra.

Kaj naj bo naše delo v nedeljo, 17. novembra? Povsod agitirajte in vplivajte, da bodo v nedeljo pokupljene vse srečke »Slovenske Straže«. Vsi na delo za brate in sestre na meji! Dohitki so krasni, dragoceni. Žrebanje se vrši nepreklicno prihodnji ponedeljek, 18. novembra.

Duhovniške vesti iz štajerske. Veleč. g. superior Fr. Javšovec, ki je bil svojedobno tudi v Ljubljani, je prestavljen iz Celja v Gradec kot superior provincialne misijonske hiše. Veleč. g. Fr. Kitak je postal superior pri Sv. Jožefu nad Celjem.

Cesarsko odlikovanje. Cesar je podelil predsedniku kranjske kmetijske družbe g. komercialnemu svetniku, državnemu in deželnemu poslancu Francetu Povše komturni križec Franc Jožefovega reda. Našemu odličnemu bojevniku za koristi in pravice našega kmeta iskreno častitamo!

Župnik Govedič umrl. V šoštanjcu na štajerskem je umrl ondotni župnik č. gosp. Govedič. Pogreb je bil v soboto, dne 9. novembra, ob pol 11. uri dopoldne.

Okrajni glavar Parma iz Lit'je je odšel na dopust, s katerega se, kot pripovedujejo, najbrž več ne povrne.

Srebrno poroko sta praznovala 6. t. m. gospod Ivan Orehek in njegova soproga rojena Lucija Legat iz Novega Vodmata pri Ljubljani. Da! Bog vrlima somišljenikoma naše stranke dočakati še zlato poroko!

Napad na cesti. Blizu Skaručine je neki kmet iz Brnika z nožem napadel delavca Urbančka iz Vodice ter mu zadal precej nevarno rano. Ker se je pa napadalec zbal ljudi, je pustil na ljubljanskem sejmu kupljena vola sredi ceste in zbežal. Vola so odvedli na orožniško postajo, ki je potem kmalu zasledila napadaleca.

Utopljenec, ki so ga našli 14. septembra na levem bregu Drave pri Otrovci, je brusač Dominik Morokutti iz Beljaka, star 28 let, ki je zapustil pismo, v katerem naznanja, da hoče skočiti v Dravo.

Umrla je dne 30. oktobra v Pišecah na Štajerskem najstarejša sestra č. g. Davorina Agrež, kaplana pri Mariji Snežni.

Očeta umoril. V Moravcih pri Mali Nedelji je z Ogrskega priseljeni kočar Martin Matajic umoril svojega očeta. Drugi dan so orožniki aretovali zverinskega sina in ga izročili okrajni sodnji v Ljutomeru. Morilec svoje dejanje taji.

Smodnik razdril hišo. Posesnik Anton Podgorel v Jastrebih blizu Središča je kupil v trgovini dva kilograma smodnika ter ga postavil doma na omaro. Žena nevede, da je smodnik na omari, je postavila zvečer svetilko na omaro in nato odšla iz sobe. Na neznan način se je smodnik vnel in grozen pok se je zasljal po celi okolici. Hišo je popolnoma razneslo. Človeške žrtve k sreči ni bilo nobene. Škode je čez 1500 kron.

Stražen požar je dne 29. oktobra popoldne uničil vas Kungoto v župniji Hajdin pri Ptuj. 14 posestnikom je pogorelo vse: poslopja, hiše in spravljani pridelki. Škoda je ogromna.

Pretrsljiv cerkven rop se je izvršil v noči pred praznikom Vseh svetnikov v Povirju na Primorskem. V župno cerkev so vdrli tatovi, ki so v njej napravili pravi zločin. Odrpli so skrinjico za miloščino in pobrali vse. Iz krstnega kamna so vzeli srebrno žlico za krstitev ter obedve posodici za sveto olje s krožnikom vred, pa tudi ključ od krstnega kamna so s seboj odnesli. V zakristiji so pobrali kakih 50 prtičev, en kelih in pa kustodijo z zlato lunico. Konečno so vlomili tudi v tabernakelj, vzeli ciborij, svete hostije pa so raztresli po tleh. Oropali so tudi monštranco skupno s presv. Rešnjim Telesom. Isto noč je bilo vlomljeno tudi v podružno cerkev v Merčah. Tam so pobrali miloščino, en kelih in tri svetilke izpred oltarjev. Za storilci še ni sledu.

Vojaški zrakoplovec smrtno ponesrečil. Dne 4. novembra je padel blizu Velikih Roj na Goriskem z višočine 60 m vojaški zrakoplovec nadporočnik Petrovič in se tako nevarno ponesrečil, da je umrl po preteku nekaj ur.

Novice iz Amerike. Slovenski župnik v New Yorku je postal č. g. P. Anzelm Murn. — V Clevelandu je umrl 50 let stari Josip Novak, doma iz Dobrnica na Dolenjskem. Zmešalo se mu je. — V Newburgu je umrla 17 let stara Terezija Jerič. — V Chehalisu, Wash., je umrl župnik Tscholl, bivši župnik slovenske farne cerkve sv. Jožefa v Chisholmu. — Poročil se je v Butte Mont Jožef Kastelc iz Višnjegore z Ivanom Pezderc. — V Fort Smith Ark je umrl rojak France Perušek, doma iz Sajovica pri Ribnici. — V Springfield, Ill., je umrl 18 let stari Fr. Kramer.

Odklikovane tobačne delavke. Delavke ljubljanske tobačne tvornice Jerica Lampič, Marija Ravnikar, Marija Jurkovič in Nežika Stravs so odklikovane z zaslužnim križcem za 40letno službovanje. Glavno ravnateljstvo tobačne reže je pa ob tej priliki vsako odklikovanko nagradilo s 70 kronami.

Umrl je spoštovani ljubljanski mešan bivši pčkovski mojster in kontrolor »Kmetске posojilnice«, gospod A. Jenko v 75. letu starosti. Pokopali so ga v peiek, dne 8. novembra. Možu po-

štenjaku bodi zemljica lahka! — V Podreči pri Mavčičah je dne 3. novembra umrl v starosti 38 let cerkvenik Janez Zevnik po dolgotrajni bolezn. Zapušča več nepreskrbljenih otrok. N. p. v m.!

Ponesr čil se je delavec lesne tovarne v Gorjancih Franc Šašek iz Gabrija. Padel je pod vagon za prevažanje lesa, kar mu je zadalo osem ran na glavi in razpoko lobanje. Primarij kandijske bolnišnice dr. Paulič mu je zažil rane in je upati, da ozdravi.

Otroka zgorela. Zgorelo je petletno dekletce Jožefa Sedej, gostača hči v Gornji Kanomlji. Pastir-brat je dne 4. novembra zakuril na pašniku in otrok se je približal preveč ognju, narkar se je deklici vnela obleka in je vsa zgorela. Revica je živela še par ur. — Dne 2. novembra je nastal na Gorenji Brezovici pri St. Jerneju ogenj. Pogorelo je hišarju Martinu Pavc vse. Zažgali so v listnici otroci. Ko je začelo goreti, sta dva zbežala, a tretji domači štiri letni Francek je pri tej — igrači zgorel.

Žrtv Gruberjevega prekopa. V Gruberjevem prekopu v Ljubljani je pri pranju utonila hčerka pleskarja Bricelja. Padla je s stopnic v vodo in se ni mogla rešiti.

Beg skozi dimnik. Skozi dimnik sta pobegnili pri okrajnem sodišču v Senožeah zaradi postopanja aretirana 37letni dninar Rudolf Gregorač in njegov 17letni sin, oba iz Solnograda.

Zaprta šola. Vsled razzajajoče škratinkne med otroci je v Litiji šola zaprta. Zahtevala je že precej smrtnih žrtev v Litiji in v okolici.

Nesr ča v d. ž. inl kmetijski šoli na Grmu. Na Grmu je bik hlapca Ferdinanda tako poškodoval, da je umrl vsled dobljenih poškodb v kandijski bolnišnici.

Star pohotnež. Zaprli so 70letnega Janeza Zupančiča, kočarja iz Gor. Sušič pri Toplicah. Omenjeni je deklice oskrnjeval in se je to godilo že več let. Odposlali so ga okrogli sodnji v Novo mesto.

18.000 K poneveril je dne 2. novembra uradnik Kus iz kemične tovarne na Selu pri Ljubljani. Dvignil jih je pri Ljubljanski kreditni banki ter pobegnil z denarjem neznan kam.

Poizkuš n rop v vlaku. Gospod Samohrd, brat dr. Samohrda, voditelja gradbenega podjetja belokranjske železnice, se je peljal dne 18. t. m. v Novo mesto z 80.000 K, ki so bili namenjeni za plačo delavcem. Ne daleč od postaje Višnjagora se je vsedel nasproti njemu boliše oblečeni gospod in ko je vlak najhitreje vozil, je skočil proti gosp. Samohrdu in grozeče zahteval od njega denar. Gospod Samohrd je potegnil revolver ter se z revolverjem ubranil napadalca, ki je nato prestrašen skočil z vlaka in pobegnil.

N vzdignjen dobitok. Zadnji teden avgusta t. l. je stavl nekdo v novomeški loteriji dve kroni, in sicer na številke: 16, 61, 47, 74. vzdignjene pa so bile fisti teden številke: 47, 61, 72, 74,

87, na katere je stavitelj zadel terno v znesku 1819 K 68 vin., katerih do danes še ni vzdignil. Čas za vzdig poteče koncem tega meseca.

Nezvesti pošni sel. Franc Ilnikar, 19letni pismonoša v Zužemberku je v oktobru letos pokradel nekaj denarja ter odpiral pisma iz Amerike in izmikal dolarje. Nepoštenega pismonošo so zaprli.

Vlom v občinski urad. V noči med 30. in 31. oktobrom so v Hotiču neznan tatje skozi omreženo okno ukradli 170 kg težko blagajno ter jo v nekem grmovju za Savo razbili. Pokradli so iz nje okolu 2000 K gotovine, drugo so pustili.

S. k. Izobraževalno društvo v Hrušici pri Ljubljani priredi to nedeljo dne 17. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne takoj po sveti maši v Bizoviku pri Kržinu drugo javno društveno predavanje. Vabimo vse vaščane iz bližnje okolice, da se tega predavanja v obilnem številu udeležijo. To pot predava gospod profesor I. V. D o l e n c iz Ljubljane. Prihodnjo predavanje se določi v nedeljo. K. obilni udeležbi vabi odbor.

Izgubil se je slaboumni Jožef Berglez iz Repč pri Šmarju-Sap. Fant je star 21 let, visoke rasti, slabo oblečen ter docela bos. Pogreša se že 14 dni. Šel je od doma v smeri proti Savi. Utegne biti tudi na Štajerskem. Kdor kaj ve o njem, naj se oglasi pri bratu Francu Berglez na Repčih h. št. 14, pošta Šmarje-Sap pri Ljubljani.

Tamburice, dobro ohranjene, vseli osem instrumentov, kupi po primerni ceni »Društvo slovanskih ekonomov« v Mödlingu. Društva, ki morda hočejo inštrumente prodati, naj pošljejo ponudbe s ceno in približnim popisom tamburic (katere firme so), na naslov: Janko Dolinar, stud. agr., Mödling, (Francisco Josephinum) bei Wien.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica
Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/2% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Gle! inserat!

Vaše zdravje si ohranite! Oslabelost in bolečine izginejo! Vaše oči, žlveci, mišice, kite se okrepijo, spanec ozdravi, Vaše splošno zdravje se zopet utrdi, ako rabite pristni Fellerjev fluid z znamko „Elsa-Fluid“. Dvanajstotnica za poizkušnjo 5 kron franko. Izdelovatelj samo lekarnar F. V. Feller v Stubici. Elsa trg št. 16 (Hrvatsko).

Gorenjske novice

g Črnuče. Na Balkanu divja krvava vojska. V naši dvorani je klical L. Puhar na »sveto vojsko« zoper najhujšega Turka — alkohol. S temeljitim predavanjem in zares pretresljivimi skioptičnimi slikami nam je predočil, kaj dela kruti alkohol iz človeka, Gorje in solze, ječa, bolnišnica, norišnica, nesrečna smrt, to je strašno delo tega trinoga človeštva. To je dobrodošel nauk ravno pri nas, kjer sta se v zadnjem času — obesila dva! Eden v Črnučah, drugi na bližnji Ježici. Obema je bila kriva pijača. Mladeniči, mladenke, če imate kaj usmiljenja krščanskega do bližnjega in do sebe, stopite, pridružite se »sveti vojski«! Prihodnjo nedeljo se bodo v društvu vpisovali — juna ki! Orli in dekleta iz Marijine družbe, naprej s svojim junaškim izgledom! — Za revne ranjence na Balkanu so naši dobri ljudje danes zopet zložili 21 K 80 vin. (Preje smo že poslali 23 K.) Bog daj balkanski vojski srečen konec! Tudi ubogih delavcev v Vevčah nismo pozabili. — Tako se gibljemo in delamo mi — krščanski, naši nasprotniki pa — plešejo in pijejo. Dober tek!

g Iz Boh. Bistrice. Sobotni »Slovenec« se prodaja vsako nedeljo v prodajni Josipa Kikelj, poleg cerkve. Prvič smo jih prodali 52, pa so še po njem spraševali. Za prihodnjo nedeljo jih naročimo še več, da lahko vsem ustrezemo.

g Dovje. Dne 6. novembra je izročil preblagorodni gosp. c. kr. okrajni glavar Župnek iz Radovljice preč. g. župniku in svetniku Jak. Aljažu v lepo ozaljšani šolski sobi zlat zaslužni križec s krono. Navzoč je bil tudi g. dekan in kanonik Novak, g. župnik in poslanec Fiber, zastopniki Slovenskega planinskega društva, ravnatelj cementne tovarne v Mojstrani, c. kr. orožništvo, c. kr. žel. uradniki, občinski odbor z g. županom, domače učiteljstvo, krajni šolski svet, nekaj gg. duhovnikov in šolska mladina. V govorih so se povdarjale zasluge preč. g. slavljenca, ki si jih je pridobil na šolskem polju zlasti kot večletni okrajni šolski nadzornik, dalje njegove zasluge za slovensko pešem, za našo turistiko itd. Ginjeno se je zahvaljeval slavljenec navzočim slavnostnim udeležencem. Ne oziraje se na svoje zasluge, ki so jih govorniki povdarjali, se zahvali predvsem prebl. g. okrajnemu glavarju, ki mu je izročil najvišje odlikovanje, zlasti pa povečuje viteške čednosti Nj. Veličanstva presvitlega cesarja. Šolska mladina zapoje cesarsko pesem. Slovesnost je poveljevalo pokanje topičev. Nam Dovžanom ostane ta slovesni dan neizbrisno v spominu. Želimo si le, da bi nam toliko priljubljeni odlikovanec ostal še dolgo vrsto let v naši sredi zdrav, čvrst in krepak — nam v dušni in časni blagor!

g Moravče. (Vaški odbor.) Nekaj posebnega ali bolje rečeno za mušter imamo tudi v Moravčah nekaj liberalcev, ki kraljujejo v vaškem odboru. Šlibar in drugovi, zvesti Tomanovci, se pa res lahko postavijo. Vzorno, nad vse vzorno, je njihovo gospodarstvo. Cesta po Moravčah taka, da bi kmalu človek utonil. Daleč na okoli bi ne bilo tako lepega trga, toda kaj jih to briga, ko imajo druge skrbi. Vodnjak blizu šole v najboljšem stanju, ker že počiva — polomljen — pol leta. Drugi vodnjak nasproti Okleju tudi »pohabljen«, da Moravčani s korcem vodo zajemljejo iz njega, sosedji se pa jeze, da jim šolarji vse polomijo. Živinski trg pa nudi priliko in kaže celemu svetu, kaka uta naj se naredi za živnozdravnika. Pridite ljudje, ki mislite napraviti nove živinske trge in oglejte si to posebnost, ker potem bote šele imeli pojmov pravega živinskega trga. Pred in po sejmu pa je človek kar razočaran. Vse polno štantov po celih Moravčah, a ni ga, ki bi poskrbel za razsvitljava. Nevarnosti za ponesrečenje ni večje kot pri nas, če hoče kdo z vozom skozi Moravče, a orožniki molče. Ali ne marajo ali nočejo ali pa ne vidijo, ker drugače bi se kaj takega ne moglo dogajati. — Ogenj je vpepelil hišo in hlev z gospodarskim poslopjem pri Kamničarju v Zgornji Javoršici. Kdo je zanetil se še ne ve, najbrže ne previdnost, ker domači ljudje so ogenj opazili šele na opozoritev tujih ljudi. Rešili so samo kravo in eno svinjo pa nekaj obleke, vse drugo je zgorelo. Požarne brambe nismo opazili.

g Smladnik. Klicu: priskočite na pomoč junakom za križ in svobodo, se je tudi naše ljudstvo požrtvovalno odzvalo. V par dneh je bilo zbranih 200 K, ki so se poslale deloma sirotišnicam v Odrinu, deloma bulgarskemu in črnogorskemu Rdečemu križu. — Preteklo soboto je obhajal ob streljanju pušk g. baron H. Lazarini svojo 70letnico.

Iz št. Vidu nad Ljubljano. Več kot 200 strelcov je v nedeljo, 10. t. m. naznanilo št. Vidu in okolici, da je zopet novo izvoljen župan naši občini in sicer velezaslužni gospod Anton Belec. Zvečer se je udeležil ves novoizvoljeni občinski odbor z g. županom na čelu igre »Jurij Kozjak, slovenski janičar«, ki jo je nalašč za ta dan priredil odsek Orla v čast g. županu, kot svojemu častnemu članu in občinskim odbornikom. Liberalni šmok, ki je skozi celo leto blatil našega župana po potrpežljivem papirju »Slovenskega Doma«, se je pa skrnil po volitvah in ga še zdaj ni na dan, da bi pojamral svojim backom o njihovem sijajnem porazu pri občinskih volitvah. Pravijo, da ko so v nedeljo liberalni Turki v št. Vidu čuli, kako so streljali naši možje, so jeze škripali in ušesa tiščali da bi ne slišali strelcov v čast staremu, a zopet novoizvoljenemu županu. — Zanimanje za vojsko na Balkanu, kjer se bore naši bratje za teptane verske svetinje proti Turku, vlada tudi pri nas. »Slovenca«

se prodaja v Kavtmanovi trafiki vsak dan do 15 številc brez stalnih naročnikov, ob nedeljah pa celo do 140 in še več. Pobira se tudi denar za ranjence.

Dolenjske novice

d Na Zaplazu se je božjepotna cerkev začela zidati že leta 1906. Letos se je prezbiterij zgotovil, ladja že prejšnja leta, vendar je še pri cerkvi veliko dela. Treba je zgotoviti oba zvonika, pevski kor je čisto prazen, v cerkvi ni klopi, vrata so le zasilna, v prezbiteriju smo okna le za silo zamašili. Večkrat smo se obrnili s prošnjo za podpore na razne strani, pa darovi so tako pičili, da cerkve ni bilo mogoče dovršiti. Z dovoljenjem deželne vlade gredo v novembru in decembru trije zanesljivi možje s spremljevalci po tistih župnijah, koder je Zaplaz znan, da nabirajo milodarov za cerkev. Tem gre brezpogojno zaupanje; dasi je ta posel prav težaven, so ga prevzeli iz ljubezni do Matere božje. Obenem prosimo, da naj občinstvo nikomur drugemu ne daje milodarov za Zaplaz, kakor edino možem, ki se izkažejo z knjižico deželne vlade in lastno fotografijo. Po nekterih krajih je baje pobirala neka sleparska ženska za Zaplaz kar na svojo roko in seveda vse sama porabila. Marija bodi plačnica vsem blagim dobrotnikom! — Henrik Povše, župnik.

Zagorje ob Savi, dne 10. novembra 1912. Izjava. V eni zadnjih številc »Slovenskega Doma« mi je znani liberallec nabral za spomin mnogo »lepih« cvetic, med njimi tudi to-le: da sem izgubil, ko sva šla s kaplanom tako lepo okrogla z obhajila domov, svetilko. Ker upam, da bo treba še hoditi na obhajila, pozivljam tistega, ki je svetilko našel, da mi jo prinese na dom. Dobil bo zanj 50 kron, beri in piši petdeset kron. Če mi pa dokaže lažnjivi dopisnik »Slovenskega Doma«, kdaj in kje sem izgubil tisto svetilko, naj pride s pričama, pa mu odštejem od svoje bere — ki mi jo je tako nevoščljiv — 100 kron, reci sto kron. Če pa tega ne stori, ali ne popravi laži, naj ve, da je lažnik in obrekovalec. Dalje mu povem, da delam v službi za vse enako brez izjeme, naj bo te ali one stranke. Zunaj službe sem in ostanem pristaš Slovenske Ljudske Stranke. — Leopold Dolinar, cerkvenik.

d Iz štanje pri Litiiji. Letošnji zadnji jezenski shod za praznik sv. Šimena in Jude pri Sv. Antonu v štanji se je prav lepo izvršil. Po daljšem deževju je nastalo za praznik Vseh svetnikov lepo vreme, poša so se že osušila in na Vseh vernih duš dan popoldne oričele so prihajati od vseh strani na prijazni štangarski hribček trume nabožnih romariev in čestilcev sv. Antona. Do 5. ure popoldne 'e bila naša lepa, prostorna romarska cerkev sv. Antona že natlačeno polna. Pričela se je romarska po-

božnost s pozdravnim uvodnim govorom ter slovesnimi večernicami. Zažarele so luči in ognji krog cerkve v jasni noči in nove trume romarjev so vedno prihajale. V cerkvi so trije gospodje pridno izpovedovali do pozne noči in pobožnih romarjev molitve in pesmi so se razlegale v prošnjo in zahvalo sv. Antonu celo noč. In v jutru na vse zgodaj v nedeljo 3. novembra, to si moral videti to vrvenje, to zaupnovo pobožnost romarjev iz vseh krajev Dolénske, ki so se gnetli krog altara sv. Antona z najrazličnejšimi prošnjami in željami; saj je sv. Anton čudodelnik mogočen priprošnjik in pomočnik v vseh dušnih in telesnih potrebah. — Pri jutranji službi božji ni mogla sicer tako prostorna cerkev obseči številnih romarjev od blizu in daleč. Samo pri prvi sv. maši je bilo že čez petsto romarjev obhajanih. K drugemu velikemu duhovnemu opravilu ob 10. uri prihajale so zopet nove trume, medtem ko so prve že odhajale. — Hvala Bogu in sv. Antonu za lepo vreme in tako lepo uspelo romarsko pobožnost pri sv. Antonu v Štangi. — V nedeljo 10. novembra pa so našli v kresniški župniji na polju mrtvega starčka 85 let, štangarskega župljana Valentina Vozelj, vulgo Tinčka, ki se je vračal iz Ljubljane, pa je na potu obnemogel in umrl. Pripeljali so ga mrtvega v Štango k žalostni njegovi rodbini. Bil je mož stari veteran, dober starček, čegar prsi so krasile mnoge spominjske kolajne, nazivan oče Radecki. Naj bi bil Bog milostljiv njegovi duši!

d Št. Ruperl. Ogenj. Minuli petek popoldne sta pogoreli v vasi Škrlje v o dve hiši in gospodarsko poslopje, zraven pa še ena krava in ena svinja. Posestnik Anton Gornik je bil precej zavarovan, med tem ko soseda Breznikar ni bila za veliko, kar je tem bolj občutno, ker sta ji poginile obe živali. Požarna bramba je vrlo delala, in tudi drugi ljudje so se potrudili, posebno dekleta so neutrudno donasala vodo. Zažgal je otrok. — Kdo je kriv? Gospod kaplan, da je umrl prejšnji organist! Liberalci mu pa še pogrebov niso hoteli plačati. Ali je za dolgove tudi kaplan kriv? Ali je tudi kriv, če se nezakonski očetje liberalnih mogočnejšev branijo svojih sinov? Ali je kriv, da morajo biti sodi po liberalnih gostilnah še na obrokih zapečateni. Ali je kriv, če se najde v postelji sodček z vinom mesto blazine? Ali je tudi gospod kaplan kriv, če bo moral gospod Vidmar odstopiti kmalu kot predsednik krajnega šolskega sveta? Ali je tudi kriv, da ima občina toliko dolga? Ali hočete, da liberalno kako pokažemo še enkrat? Ozadje smrdi, zato sedaj z repom opleta! Če želi pri-

jatelj dopisnikov, da tudi njega zadene, mu ne bo prav prijetno. Nam tudi prav!

d Iz Prečine. Pri nas smo imeli občinske volitve, pri katerih je sijajno zmagala S. L. S. v vseh treh razredih, samo v dveh podobčinah so priporili liberalci dva odbornika. Nek dopisnik se zopet repenči po »Slovenskem Domu« čez gospoda župnika in kaplana in stresa jezo nanja, češ, da dopisujeta v »Domoljuba«. Ko bi tudi dopisovala, bi ne bilo nič napačnega. A ta posel opravlja nekdo drugi, kar uredništvo lahko potrdi. (Radi potrjujemo. Uredništvo.)

d Vačve. Važno za živinorejce. Dne 30. t. m., na dan sv. Andreja, se bo vršil na Vačah sejm za živino. Po prizadevanju našega poslanca gospoda Povšeta je vlada potrdila zopet staro sejmišče, ki se še nekaj razširi. Upati je, da bo topot sejm dobro obiskan. Hvala lepa našemu poslancu gospodu Povsetu! — Takolmenovana »napredna stranka« se »trudi« in poteguje samo za gospodarske koristi. Kako se trudi, to bi vedel veliko povedati zapuščeni gasilni dom, vrt Kmetijske podružnice itd. Pa še nekaj! Na trgu pred šolo je bil vodnjak vedno snažen in v redu, dokler ga je oskrboval Preskar, mož našega mišljenja. Pa poglej danes kdo to ubožno spričevalo napredne stranke! Koliko blata znošijo otroci na čevljih v šolo izpred tega zanemarjenega vodnjaka, ki je po zaslugi naprednjakov že avanziral zadnji čas za konjsko napajališče! Dober tek!

d Iz Pročine. Svetokriški paša padel pri občinskih volitvah. Dolgo časa se je prizadeval revež, da bi vendar enkrat spravil svoje pristaše v odbor. Pa ni šlo. Kaj hitro jo je pobrisal z volišča, ker je videl, da ne bo prišla njegova armada na krmilo. Njegovi pristaši so sedaj zelo klaverni in pobiti. Veliko je takih, ki pravijo, da ne gredo nikoli več z njim na volišče. Torej! Svetokriški paša, ne zaupaj več toliko na svoje, kakor zadnjič, ko jih je veliko pokazalo hrbet! Prav tako!

d Škrcijan pri Mokronogu. Pijanec se spreobrne, kadar se v jamo zvrne. Tako tudi star liberalc. Naj mu človek tudi desetkrat pove, in on za nekaj časa tudi sam potrdi, da je tako, no, čez nekaj časa zopet od kraja svojo goni. Taki so naši liberalci. Modri so tako, da je res škoda, da ne gredo s kakšno komedijo, kjer bi se kazali po svetu. Papežu odrekajo nezmotljivost;

sebe pa imajo za nezmotljive in še za verne povrh. Zdaj so zelo hudi na vso faro, ker je škofa lepo in slovesno sprejela. Poštni fant se je za nekaj časa kar zaprl. Kako, da liberalcem škofa tako presedajo? Zanimivo vprašanje!

Notranjske novice

n Iz Spodnje Idrije. V Gorenji Kanomlji je zakuril na paši 13letni pastir in je imel pri sebi 5letno sestro. Pri ognju se je tej ynela obleka, pastir je zbežal in na dekletu je zgorela vsa obleka. V strašnih bolečinah so jo dobili domači na polju vso opečeno, prinesli so jo domov, kjer je po treh urah hude muke izdihnila. — Gospodarji, ne pustite pastirjem ognja v roke! — Iz voza je padla in se hudo poškodovala, ko so se splašili konji, Marija Gnežda iz Gorenje Kanomlje.

n Senožeče. Poročali so časopisi, da je v Senožečah povozil avtomobil Fran Gorupa, doma iz Budanj na Vipavskem. Časopisi pa niso poročali, kako se je zgodila ta nesreča. V Senožečah se zida novo sodnijsko poslopje; pri tem delu je bil tudi povozeni Franc Gorup. V nedeljo popoldne so šli fantje, katerim se je pridružil tudi Franc Gorup, na sprehod proti Razdrtem. V mraku okrog 5. ure so se vračali domov v Senožeče. Gorup je nekaj zaostal in stopil tik ceste k plotu. Ker je zaostal, je skočil na cesto, da bi dotekel svoje tovariše, letel je pri zgornjem kraju ceste za njimi. V tem času pridrvi avtomobil nekega Tržačana za njim, ga podere in vleče s seboj kakih petdeset metrov po cesti. Avtomobil se ni nič ustavil, dokler ni Gorup sam ostal zadaj ves razmesarjen. Grozen je bil pogled nanj. Zlomljene je imel obe nogi in eno roko, ves razpraskan je bil po glavi in telesu. Odpeljali so ga takoj v bolnišnico, kjer je drugi dan umrl. Povožil ga je neki Jud iz Trsta, ki ne odide kazni, ker je gospodar avtomobila sam vozil. — V nedeljo, dne 17. t. m. ob 3. uri popold. bo občni zbor »Kmečke zveze« za sodna okraja Postojna in Senožeče. Dnevni red: 1. Poročilo tajnika, poroča gospod I. Bešter. 2. Deželni in državni zbor, poroča gospod dr. Ignacij Žitnik, državni in deželni poslanec tega okraja. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

n Žiri. Redka slavnost se bo vršila dne 17. novembra, na Martinovo ne-

Revščina

se seli v hišo, če zbolli oče, mati ali kak otrok, trpi skrinaste in protinove in druge bolečine, ne dela več, ne more več iz sobe in potrebuje postrežbe.

Če imamo v takem slučaju pri roki reelno, preizkušeno domače zdravilo, lahko taka zla za teremo ponavadi že v postanku, ko še ni prezpozno. Seveda dandanes ni lahko, izbrati si izmed neštetihih priporočenih domačih zdravil ravno pravo.

Ne maramo pretiravati, toda res je, da štejejo priznanja na tisoče, ki prihajajo od bogatih in revnih, mladih in starih za Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid«. Tako piše dr. Jožef Estmeister, zdravnik v Wildenau, z p. Aspach, Tirolsko, da Fellerjev fluid v vsakdanjem motenju in izpreminjevanju zdravja izbornu služi. Ali drug zdravnik, medicinec dr. Kittel, Praga, Kral. Vinogradi, piše, da uporablja Fellerjev fluid že leta z izvrstnim uspehom. To ni reklama! Res je, da je to zdravilo dobro zoper različne bolečine. Naši čitatelji bi morali zagotovo vedno imeti pripravljen ta izdelek, da bi pravočasno pomagali, in iz izkušnje re-

čemo: Ozdraveli boste! Slabost, bolečine iz gineje, Vaše oči, živci, mišice, mišičevje se okrepijo, spali boste dobro, začutili se boste zopet dobro, če rabite pristni Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid«. Ubogajte naš nasvet in poizkusite za 5 kron franko naročiti pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elsa trg št. 16 (Hrvatsko). Tudi priznane odvajalne Fellerjeve rabarbara-kroglice z znakom »Elsa-kroglice« moremo priporočiti najtopleje zoper razne bolečine v želodcu in za redno odvajalne kot zanesljiv izdelek. Pocenji so tudi. 6 škatlic stane 4 krone franko.

deljo v Žireh: posvečenje (konsekracija) oltarja in nove cerkve ter birmovanja. Žirovci se pripravljajo z vso vne- mo za ta izvanredni dogodek. Številni mlaji (nad 40), dolgi venci (do danes 10. novembra že nad 1 km), ki jih ple- to dekleta po vseh vaseh velike žirov- ske župnije in druge priprave; vse to kaže, da umejo ljudje pomen velikega dneva, ki se bliža. Mlaji se postavljajo tudi ob drugih prilikah; zastave se razobešajo tudi ob drugih priložnostih — a kako povsem drugače bodo govori- li dne 17. novembra visoki mlaji, v ka- ko veliko višji namen bodo vihrale zastave dne 17. novembra raz poslopij po žirovski ravnini! V dokaz bodo ti zunanji znaki, da je Žirovec veren, globoko veren, in da si ne pusti vzeti vere svojih očetov nikdar in od niko- gar! V dokaz bo ta zunanji okras, da se Žirovec veseli svoje veličastne cerkve kljub žrtvam, ki jih je že imel za njo. V resnici! Niso bile majhne te žrtve: poltretji stotisoč kron — in ogromen del te vsote so žrtvovali župljani žirov- ke župnije s prostovoljnimi prispevki, bodisi v denarju, bodisi v raznem ma- terijalu ali dolgoletni tlaki. Zato bo na posvečenja nove cerkve dan zaslužene- ga veselja za vse tiste, ki so na kakr- šenkoli način darovali kaj za cerkev; dan zadoščenja za dobrotnike nove cer- kve, domače in tuje, ker vidijo, da niso bili zastoj njihovi prispevki in daro- vi. Velikansko delo je za nami — ogromno delo še pred nami! Vnema, s katero skrbe ljudje tudi že sedaj za lepo, primerno notranjščino, nam ka- že pogum, da bo šlo tudi ostalo delo zanesljivo naprej. Treba oskrbeti še vso notranjščino, pa prav vse: manj- kajo oltarji, manjka prižnica, manj- kajo orgle, tlak, klopi, krstni kamen, spovednice, križev pot, vse, vse. Kako zelo potrebujemo naklonjenih src, do- mačih, sosedov, tujih! Veliko bo po- menil vsak majhen dar, kdor bi ga ho- tel poslati župnemu uradu v Žireh za napravo primerne notranjščine. Bog nam obudi obilo blagih dobrotnikov za našo novo cerkev!

n Planina pri Rakeku. Na naši tri- razredni ljudski šoli so letos 204 učen- ci, in sicer: v I. razredu 89, v II. razre- du 66 in v III. razredu 49. Vsi razredi so prenapolnjeni. Ze več let se pote-

gujemo za štirirazrednico; upamo, da bo kmalu zadeva rešena. Deželni šol- ski svet je dovolil gospodični Mariji Gröbner, da sme letos zastoj pouče- vati. Stariši, kakor vidite, otrok je mnogo v šoli, sodelujte tudi vi s šolo, če hočete, da bo kaj uspeha. — Krajni šolski svet je popolnoma v naših ro- kah, samo en nasprotnik je notri. — V nedeljo, dne 3. novembra smo ustanovi- li »Apostolstvo sv. Cirila in Metoda«. »Apostolstvo« podpira uboge misijo- narje in revne katoličane na Bulgar- skem, tam, kjer se zdaj vojskujejo. Vsak ud »Apostolstva« plača vsak me- sec dva vinarja, ali skupaj 24 vinarjev za celo leto. Pristopajte v obilnem šte- vilu! Boste vendar lahko dali dva vi- narja na mesec za požrtvovalne misio- narje med našimi brati Bulgari? Za ude se bere več sv. maš in dobivajo mnogo odpustkov. V »Apostolstvo« sprejema gospod kaplan. — Pretečeni teden so došle knjige družbe sv. Mo- horja. V fari je 70 udov. Knjige se do- bijo v župnišču.

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Iz Mekinj. Tukajšnje izobraževalno dru- štvo priredi v nedeljo, dne 17. novembra t. l., točno ob pol štirih popoldne v Društvenem do- mu veselico z naslednjim sporedom: 1. M. Roj- nik: »Na vasi«, koračnica. 2. »Na šumskom iz- voru«, valček. 3. H. O. Vogrič: »Pomladni cvet«, mazurka. 4. »Šumi Marica«, bolgarska narod- na himna; proizvaja tamburaški zbor »Planin- ka«. 5. A. Nedved: »Domovina«. 6. Dr. A. Schwab: »Večer na morju«, Barkarolica; poje moški zbor. 7. »Ludmila«, igrokaz v petih de- janjih. 8. »Navihani sluga«. Komičen prizor. Pro- gram je raznovrsten in zanimiv. Pridite v obil- nem številu!

Bukovo. Naznanjamo, da priredi »Gospo- darsko bralno društvo« na Bukovem (Primor- sko) dne 10. t. m. veselico z veliko Anton Med- vedovo igro predsmrtnico »Stari in mladi«. Od- več bi bilo pisati oceno o tej igri, pristavimo pa, da je vzeta iz kmetiškega življenja in da se bo prvič igrala na deželi. Začetek ob 1. uri po- popoldne. Vstopnina: Sedeži 1 K prve vrste, dru- ge vrste 80 h. Stojišče 40 h.

Tržiške novice. Prihodnjo nedejo priredi dekliška Marijina družba v prostorih društva sv. Jožefa ob pol 8. uri zvečer veliko evhari- stično slavnost s krasnim sporedom: 1. Naš vzor, živa slika z deklamacijo in petjem. 2. Slavnostni govor. 3. Bela nedelja ali spomin

na prvo sveto obhajilo. Igrokaz s petjem v še- stih dejanjih. 4. Deklamacija »Večna luč«. 5. Marijina hči pred obhajilo mizo, živa slika z deklamacijo. 6. Evharistične cvetke. Slavnostna igra s petjem v dveh dejanjih. — Da se bo mo- glo ustreči željam mnogih obiskovalcev naših prireditve, bo družba ponavljala predstavo v nedeljo, 24. t. m., ob 5. uri popoldne. S tem je dana prilika priti k tej krasni evharistični slavnosti tudi okoličanom. — Somišljeniki S. L. S. so nabrali dosedaj za ranjene balkanske Slované nad 200 K, za katoliške misijone v Bulgariji pa nad 70 K. O teh katoliških misijo- nih bo imel skloptično predavanje 8. decembra profesor dr. Grivec iz Ljubljane.

Slap pri Vipavi. Katoliško slovensko iz- obraževalno društvo priredi v nedeljo, dne 17. novembra 1912 ob priliki blagoslovljenja novih društvenih prostorov veselico s sledečim sporedom: 1. Blagoslovljenje društvenih pro- storov. 2. Zagoriški: »Kazen ne izostane«, igra v štirih dejanjih. 3. Steržaj: »Marijin otrok«, igra s petjem v treh dejanjih. 4. Srečolov. Vese- lica se vrši v prostorih g. Karola Bone na Slapu št. 43. Pričetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina: Sedeži po 1 K, stojišča po 40 vin.

Šišensko prosvetno društvo priredi v ne- deljo dne 17. novembra t. l. v Ljudskem domu: Tihotapec. Narodna igra v petih dejanjih. — Po Jurčetu priredi Fr. Ks. Steržaj. — Režiser g. Gorski. — Začetek točno ob 7. uri zvečer. Blagajna se odpre ob 6. uri. — Vstopnina: Se- deži v parterju po 2 K, 1 K 50 vin., 1 K, zofe po 80 vin. — Sedeži na balkonu po 80 vin. — Sedeži na galeriji po 1 K, 70 vin. in 50 vin. — Stojišča v parterju po 40 vin., na galeriji po 30 vin. — Vstopnice se dobivajo v predprodaji v društvenih prostorih.

NOVA KNJIGA.

Vojska na Balkanu 1912. Sestavila po zanesljivih virih dr. Vinko Šarabon in An- ton Sušnik, c. kr. profesorja v Ljubljani. I. sešitek te zgodovinske knjige, katera bo vzbudila med Slovenci trajno in splošno za- nimanje, izide v nekaj dneh. Cena vsakemu sešitku bo samo 40 vin., celo delo pa bo ve- ljalo največ 3 do 4 K. Cel svet nestrno pri- čakuje novih poročil iz bojišča, kaj šele mi Slovenci, ki smo takorekoč osebno zainte- resirani, saj utegne izid te velike vojske tudi na našo zgodovino odločilno vplivati. Da se pa za to vojsko ne zanimamo samo Slovani, temveč tudi vsi drugi narodi na širnem svetu, je umevno tembolj, ker je vojska na Balkanu zahtevala že dosedaj tako ogromno množino človeških žrtev, ka- kor še nikdar nobena vojska, kolikor jih pomni svetovna zgodovina. Pa tudi uspehi, ki so jih v tako kratkem času dosegli brat- ski narodi na Balkanu, ne najdejo vrste v zgodovini. Cel svet se čudi izrednemu ju- naštvu Slovanov, ki so v par kratkih dneh strli moč ogromne države in dvignili križ

Brno, kimovca 1910.

Ob koncu letošnjih počitnic si dovoljuje podpisano društveno vodstvo z najsrč- nejšo zahvalo sporočiti, da je tudi to leto Vaš sirolin pri na zdravniški pred- pis ga zavživajoče gojence naše počit- niške kolonije najugodnejše vplival.

Brnska počitniška kolo- nija v Grossullersdorf-u.

Sirotišnica.

Pépinville, 23. avgusta 1911.

Mi si dovoljujemo, Vam z veseljem na- znaniti, da smo dosegli z sirolinom »Roche« najugodnejše uspehe ter smo zato zelo zadovoljni. — Vplival je dobro pri naših otrocih pri kašlju in vrato- bolu, na kar so občutili otroci veliko olajšavo in uteho.

Sestra Maria Leo o. J.
Prednica.

281

Sirolin „Roche“
in njegovo
čislanje

CLIMAX motori na petrolej

Najcenejši obrat.

Komanditna družba
Bachrich & Co.
tovarna za motorje
DUNAJ XIX 6,
Heiligenstädterstr. 83/1a.
Najstarejša specialna tovarna motorjev za dvotaktno motorje za surovo olje.

V Ameriko in Kanado

vožnja s
3598.12

Cunard Line

Bližnji odhod iz domače luke
Trsta: Laconia 28./11. Panonia 5./12. Franconia 18./12. 1912.
Iz Liverpoola: Lusitania, (najhitrejši največji in najlepši parnik sveta), 14./12. 1912, 4./1., 25./1. 1913, Mauretania 7./12. 1912, 11./1., 1/2. 1913.
Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odlasek**, Ljubljana, Slomšk. ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusov. Cena vožnji Trst-New-Jork III. razred K 180.— otroci pod 12 let K 90; povsod še 20 K več za ameriški osebni davek.

Pihalna akordeon „fluta“

na katero lahko igra vsak brez znanja sakiric, brez učitelja in ponka najlepše pesmi, plese in koračnice. Št. 25/10, izdelana iz lesa, prevlečena z usnjatim papirjem in z nikelnastim ravnilcem, nikel, ustnikom, 10 nikel, tipkami in z nikel, klaviaturo, 28 1/2 cm dolga, z navodilom K 3 20. Trije komadi K 8-50. - Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj. Razpošilja po povzetju c. in kr. dvor. založnik

JAN KONRAD
zaloga muzikalij, razpošiljalnica v Brnu št. 4477 (Češko). Glavni cenik s 4000 slikami na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Opozarjamo vas na siedeče vrstice. 5

Vse težave v želodcu
so posledica slabe prebave.

Preizkušeno iz izbranih najboljših in uspešnih zdravilnih zeli skrbno pripravljeno, tek zbujačo in prebavljajočo pospešujočo in lahko odvajajočo domače zdravilo ki ublaži in odstrani znane nastatke nezmernosti, slabe diete, prehlajenja in zoprnega zaprtja, n. pr. gorečico, nupenjanje, nezmerne tvorbe kislin ter krče je dr. **Rose balzam za želodec** iz lekarne B. Fragnerja v Pragi.

SVARILO! Vsi deli embalaže imajo postavno deponovano varst. znakmo

GLAVNA ZALOGA: LEKARNA
B. FRÄGNER-ja, c. in kr. dvor. dobavitelja,
„Pri črnem orlu“, PRAGA, Mala strana 203,
— Pa pošli se razpošilja vsak dan. —
vogal Nerudove ulice. 2119

Cela stekl. 2 K, pol stekl. 1 K. Proti naprej vpošilj. K 1 50 se pošlje mala steklenica, za K 2 80 velika steklenica, za K 4 70 2 veliki steklenici za K 4 — 4 velike steklenice za K 22 — 14 vel. steklenic poštne prosto na vse postaje avstr.-ogr. monarhije.

Zaloga v lekarnah avstr.-ogr. — V Ljubljani: Rib. Sušnik, Dr. G. Piccoli, Jos. Čizmar.

Tehnična pisarna Stavbeno podjetje

Valentin Accetto
zaprtačni sodni izvedenec

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8

se priporoča za napravo vseh v stavbeno stroko spadajočih načrtov in del ter kot oblastveno koncesijonirana zasebna

posredovalnica za nakup in prodajo posestev in zemljišč. Postrežba vestna in točna. 18424

Lastna tovarna ur v Svici

1887

Zahtevajte **JUBILEJNI CENIK** "zastonj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

1000-e

družin se oblači z izdelki iz tkalnice

SPY!

Pošiljatev za poskušajo po povzetju vsebuje 23 m kanafasa, **Rekordia** za posteljne prevleke ružiče ali modro pisana . . . . . K 10-60
23 m bele tkanine za srajce, **Iris** K 11—
18 m celirna za srajce, **Permanent** sortiran po 3 m samo K 8-60

Gorska tkalnice STAREK & MACHÁNE
SPY štev. 45 (Češko.)

1 tucat belih plašne nih-damast brisač št. 7 K 6.—
Za nepovolno denar nazaj.
V orc zastonj!

Ne stane prav nič!

Zastonj razpošiljam povsod vzorce suknenega blaga, blaga za obleke, blaga za bluze, perilnega blaga, modnega barhanta, platnega blaga, oksforda, blaga za postelje, kakor vseh vrst blaga za domačo uporabo, s čimer si pri veliki izbiri in pri nizkih cenah tudi doma svoji nakup lahko dosežete po zelo ugodnih prednostih.

KARL WORSCHÉ, Maribor ob Dravi,
Herrngasse 10. 2740

USTANOVLJENA LETA 1831. USTANOVLJENA LETA 1831.

NAJVEČJA ZAVAROVALNICA AVSTRO-OGRSKE DRŽAVE

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg, Sv. Petra cesta 2., v lastnem domu posluje v vseh zavarovalnih strokah.

Tekom leta 1911 zavarovalo se je 21.289 oseb za kapital nad 170 milijonov K na življenje. Družba je izplačala škode že nad 1 milijardo in 63 milijonov K. Premoženje družbe znaša nad 416 milijonov K. 1887

Najceneje nove gibljive brzoparilnike

vse vrste slamorenice in vse druge poljedelske stroje ter železnino ponujata

Karol Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek
trgovina z železnino in poljedelskimi st. cji
Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

549 [Ne zamudite zahtevati cenik.]

Le naravnost
od tovarniške razpošiljalnice
„SUDETIA“
Krnov št. 301 (avstr. Slezijska)
kupite 3030
blago za moške in ženske
obleke kakor tudi ženske
platnine najbolje kakovosti
po najnižjih tovarniških
cenah. Ostanke zelo poceni.
Zahtevajte vzorce. Krasno
sezonske novosti.

Lep okrasek
za vsako sobo so
smirna tmit, stenske
preproge.
Št. 2097 v I. ka-
kovosti, na obeh straneh enaka v različnih vzorcih kakor:
srnjakova rodbina, labod, škrat, lev, lovski pes, dve papigi,
lišca, tiger, gosi, srne, jeleni, v lepih barvah izvršena, 100 cm
široka, 200 cm dolga, komad po K 5 00; št. 2098, ista z okra-
ski srne, jelena, leva, psa, približno 90 cm široka, 180 cm
dolga samo K 4 80. Največja izbira namiznih in posteljnih
garnitur, flanel, spalnih odevi, sivalnih odevi itd.
Nikak riziko! Zamenja dovoljena ali denar nazaj! Razpošilja
po povzetju ali naprej plačila c. in kr. dvorni založnik
Jan Konrad
razpošiljalnica v Brüxu št. 4481 (Češko).
Glavni cenik s 4000 slikami na zahtevo zastoj in poštno
prosto.

Cena
Posteljno Perje

1 kg sivega skubljenega K 2—, boljšega K 2-40, pol belega prima K 2-80, belega K 4—, finega mehkega puha K 3, srvo rstnega K 7—, 8— in 9 00. Sivoga puha K 6—, 7—, belega finega K 10—, prsnega puha K 12—, od pet kg naprej franko. 2420

Dooršene napojnjene postelje
iz gostega, trpežnega, rudačega modrega ali belega inel (manking) blaga 1 pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zgornjama, vsaka ca 80 cm dolga, 60 cm široka, za-
cositno napojnjena z novim svim, puhastim in terpežnim
posteljnim perjem K 16—, s polpukom K 20—, s puh per-
com K 24—, posamezne pernice K 10—, 12—, 14—, 16—,
posamezne vzglavnice K 3—, 3 50 4—, Pernice 200x140
cm velike K 13—, 15—, 18—, 20—. Vzglavnice 80x70
cm velike K 4 50, 5—, 5 50. Spod. pernice iz najboljšega gradla
za postelje 180x116 cm velike K 13— in 15—, razpoši-
ja od 10 a naprej franko proti povzetju ali predplačila.
Maks Berger Dešenica št. a/235 Češki les.
Nikak riziko, ker se zamenjava dovoli ali denar vrne.
Bogati lisir, ceniki vsega postelnega blaga zastoj.

NAPAKA
mnogih bolnikov je, da molče prenašajo svojo
bolezen in tarnajo, kako jo s primerim sred-
stvom odstraniti. Proti revmatizmu, protinu,
nevtalgiji in ozeblini rabimo z gotovim uspehom
zdravniško priporočeni
CONTRHEUMAN
ki je vedno zanesljivo sredstvo,
za hitro pomiritev in ozdravljenje, za
splahnitev oteklin in zopetno pridobitev
pregibnosti členkov in odstranitev utri-
panja učinkuje presenetljivo, zanesljivo
za vribavanje, masažo ali obkladke.
1 pušica 1 krono.
Izdelovalnica in glavna zaloga v
lekarni B. FRÄGNER-ja
c. kr. dvernega dobavitelja, PRAGA III., št. 203.
Pri naprej plačila K 1 50 se pošlje 1 pušica franko
: : : : :
: : : : :
: : : : :
: : : : :
: : : : :
Po or na ime izdelka in izdelovaltelja!
ZALOGA V LEKARNAH.
V Ljubljani: Rih. Sušnik, Jos. Čizmař,
dr. G. Piccoli. 3117

2 darili
dobi vsak
odjemalec 5 kg zavoja
žitne kave
za K 4— franko
zastoj
pri tvrdki
Josip Stumpf
t v rna žitne kave
Schotten, Češko
Pri odjemu 6 zavojev
en zavoj žitne kave
zastoj. 3399

Zavod za tečaje o
TRGOVSKI VEĐI
Frid. Mentzer, inženirski pro-
ko evrop. meji znano bivšo
trgovsko akademijo, Lipsko.
Prospekte pošilja zastoj
ravnoteeljstvo. 3317

Razpošiljam orožje vsake vrste
za poskušajo za 10dnevni ogled.
Puška enocevka Lankester K 20—,
dvocevka Lankester K 20—,
Hammerless-puška K 70—, Flo-
bert K 8—; samokres K 5—,
pištola od 2 K naprej. Ilustro-
van cenik zastoj. F. DUSEK,
tovarna orožij, Opočno št.
2137, ob dr. želez., Če ko.

Pristni 14 kar. zlati poročni prstani.
Pristno srebro uradno pečateno K 0 90,
zlato na srebro K 1 10,
novo zlato K 3—, 14
kar. zlato K 7 50, 8 50,
9 50. Za mero zadošča
pašček iz papirja. Uha-
ni, broške in zapetnice
za poročna darila po
najnižjih cenah v bogati
izbiri.
C. in kr. dvorni založnik
Jan Konrad
razpošiljalnica v
Brüxu 4474 (Češko).
Glavni katalog s 4000 sli-
kami zastoj in poš. prosto.

Dve kmetiji
na prodaj, v
Klopcah pol
uro od Velik-
kovec; posesti-
vi ste vkup in se prodasta tudi posamezno. Zemljišča je
50 oral, krasen gozd, lepi travniki in rod. polje. Vač pove
J. Rauter, p. d. Kavan, Klopce pošta Velikovec, Koroško.

ZASTONJ dobi vsak pri naročbi 1 post-
nega zavoja po 5 kilogramov
Richter-jeve zdravilne ržene kave
lep vporaben predmet iz niklja, alu-
minija itd, kot košaro za kruh, dozo,
lonček, tintnik, album, svečnik itd.
1 poštni zavoj franko po povzetju
K 4—, brez namečka K 3 40. —
Pred Božičem na željo za božično
drevesce angela z zvončkom ali kak
drug okrasek, pupe in razne igrače,
31x3 (10)
KAROL RICHTER, Lewin 45, Češko.

Koža
mora biti temeljito negovana in zato je
najboljše dobro milo; kajti slaba mila
preje škodujejo nego koristijo. Fino
Lysoformovo milo
ima nenavadno aromatičen vonj, je nežno
in ker vsebuje 1% Lysoforma, učinkuje
tudi antiseptično. Za poizkus učinkuje
prepričujoče. Milo se zeli drago, (komad
1 K), ker je pa zelo veliko in izdatno,
je pa v rabi resnično ceno. Poizkusite!
Zanimivo knjigo o „Zdravju in desinfekciji“ Vam pošljem na željo zastoj in
poštno prosto.
A. C. Hubmann, referent „Lysoformwerke“, Dunaj XX, Petraschgasse št. 4

Zobje
in netna duplina so pogosto kraj infekcij
vstred česa je potrebno, nata vsak dan
dvakrat izplakniti z antiseptičnim, iz-
vratno preizkušeniim
Lysoformom s poproyo
meto
Nekoliko kapljic zadostuje na kozarec
vode, pa imamo razkužujočo tekočino,
ki takoj odstrani neprijeten duh iz ust in
obranja zobe. Pripravno tudi za grgranje!
— Originalna stekla. K 1 60, Poizkusite.

Gospodinje! Pozor!
Ne kupujte presnega masla ali nadomestila zanje, dokler
niste poizkusile slovite, splošno znane, svetovne znamke
BLAIMSCHEINA
„UNIKUM“
MARGARINE
„UNIKUM“ ni rastlin-
ska margarina.
„UNIKUM“ se izdeluje
iz najči-
stejše goveje obistne tolišče
z visoko pasterizirano sme-
tano, ima torej največjo re-
dnilno vrednost in je resnič-
no zdrav.
„UNIKUM“ ni umeten,
nego najči-
stejši naravni izdelek.
„UNIKUM“ je za 50 %
cenejši od navadnega pres-
nega masla in zajamčeno
mnogo izdatnejši ne o to.
**Samo Blaimschei-
nov „UNIKUM“** je
resnično edino in pravo
nadomestilo za presno ma-
slo, ki daleč prekaša vse
doslej hvalisano.
Izdelovanje **Blaimscheina**
„UNIKUM“ je varovano
s stalno državno kontrolo
in je to razvidno na vsa-
kem zavitku.
Cenjena gospodinja!
Ne dajte se torej begati od drugih oglasov in rabite za
nadomestilo presnega masla za
pečenje praženje kuhanje maslen kruh
samo
Blaimscheina „Unikum“ margarina
Dobiva se povsod. — Poizkušnje gratis in franko.
Združene tvornice za margarina in presno maslo, Dunaj XIV.

3 3012
popolne obleke
vsebujejo moji 40 metrov dolgi ostanke za 20 K. in
sicer: 1 moderna obleka iz rževine ali listra, 1 prak-
tična obleka za hišna opravila in 1 krasna poletna
obleka. Ostali ostanke se lahko porabijo za predpas-
nike, bluze itd.
Razpošilja se po povzetju.
Prvevratna tovarniška razpošiljalnica
Josip Frankenstein, Jaromer 91, Češko.
Od ostanok se ne pošiljajo vzorci.
Od vseh drugih predmetov vzorci na željo franko
Vzorci se morajo vrniti.

Manufakturna (gvantna) trgovina
„Pri Miklavžu“
Medena ulica (zraven) Ljubljana

je bila vsled obilega obiska primorana prostoré izdatno povečati. Tukaj najdete sedaj zelo svitlo in zračno trgovino, bogato založeno z najnovejšim blagom. Kupi se zanesljivo dobro, ker se ne preceni. Za jesen in zimo se vpelejo na zahtevo mojih častitih odjemalcev **tudi izgotovljene obleke in suknje za moške in dečke, pelerine in dežni plašči kakor tudi suknene in plišaste vrhne jopice za ženske.** Blagovolite iz prijaznosti med znance razglasiti. Jesensko in zimsko blago je dobro odbrano in že v veliki množini prihaja.

Veliko zalogo in ugodne cene najdete pri nakupu blaga za obleke

pri

R. MIKLAUC

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Ustanovno leto 1869.

Kdor še ne ve, naj si zapomni, da je sedaj gvantna trgovina

„Pri Škofu“

v hiši

Pred Skofijo št. 3

zraven škofije ali nasproti gostilne „pri Sekola“.

V prostorni svitli trgovini, kakor tudi v prvem nadstropju je Vam na razpolago velika zaloga blaga. Vpelje se tudi to jesen (čez mesec dni) popolnoma na novo **izgotovljene obleke za moške in dečke, pelerine in dežne plašče, ženske vrhne jopice iz sukna in pliša.** Izdelovalo se bode tudi po odbranem blagu na mero po lastnem krojaču v hiši. Blagovolite se pri nakupu jesenskega blaga in oblek po tem ravnati.

Št. 1038. 14kar zlato K 13.--
Št. 1038. Novo zlato K 6.40
Št. 1064. Zlato na srebro K 2.70

Šr. 1046. 14 karat zlato K 9.--
Šr. 1046. Novo zlato K 4.70
Šr. 1068. Zlato na srebro K 2.50

Kesal

se je dosedaj še vsak, ki je kupil uro, zlatnino in srebrnino, predno je videl veleznimlvi in bogato ilustrovani cenik

H. Suttnerja

v Ljubljani, Mestni trg št. 25

ker se je moral prepričati, da se dobi tam res dobro trpežno in okusno blago po nizki ceni. Zahtevajte toraj predno se odločite za kak nakup cenik, ki se Vam doloži tako, poštine prosto.

H. Suttner
Ljubljana

Mestni trg št. 25

Največja eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Sviei.

Tovarniška znamka

„IKO“

Zastoni

dobi vsakdo

H. Suttnerjev

velezanimlvi in bogato ilustrovani cenik za ure, zlatnino in srebrnino, kdor žrtvuje

5 vinarjev

za dopisnico na tvrdko

H. Suttner

v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Predno se odločite za nakup ur, zlatnine in srebrnine zahtevajte cenik.

Št. 1109. 14-kar. zlato z opal-kam. K 9.70

Št. 1149. Srebrna broška K 1.50

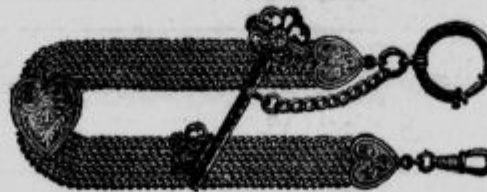
Zlato na srebro K 3.--

Št. 748. K 13.50

Št. 525. K 12.50

Št. 748. Srebrna cil.-rem., z dvojnatinim pokrovom, trpežno kolesje na 6 kamnov, K 13.50
Št. 525. Srebrna anker-rem., Roskopi, z dvojnatinim pokrovom, trpežno kolesje, K 12.50

Št. 873. Nikelnasta verižica z obeskom K 2.20
Št. 854. Srebrna verižica s srcem trivrstna „ 5.70
Št. 854. „ „ „ 4 vrstna „ 7.50
Št. 854. „ „ „ 5 „ „ 9.--
Št. 853. „ „ „ s šestimi srci 6 vrstna K 12.20
Št. 853. „ „ „ 8 „ „ 15.80
Št. 861. „ „ „ 10 „ „ 26.--
Št. 860. „ „ „ 15 „ „ 42.--

Št. 720. K 9.70
Št. 725. K 11.70

Št. 735. K 13.

Št. 735. K 13.--
Št. 736. K 13.70

Št. 735. Srebrna cil.-rem., z močnim pokrovom, fino kolesje, na 6 kamnov, K 13.--
Št. 725. Jednaka nekoliko večja K 11.70
Št. 736. Jednaka nekoliko večja z zlatim obročkom, K 13.70
Št. 720. Srebrna cil.-rem., z navadnim kolesjem, brez okraska, K 9.70